

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การยกระดับมาตรฐานนวดไทยในดูไบ
และรัฐทางตอนเหนือของสหรัฐอเมริกาห์เอ็มเรตส์:
ปัญหาและข้อเสนอแนะ

จัดทำโดย นางเมริกกา สีวะรา
รหัส 16019

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักรับการทวด รุ่นที่ 16 ปี 2568
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
ลิขสิทธิ์ของกระทรวงการต่างประเทศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การยกระดับมาตรฐานนวดไทยในดูไบและรัฐทางตอนเหนือ
ของสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์: ปัญหาและข้อเสนอแนะ

จัดทำโดย นางเมริกา สิวะรา
รหัส 16019

หลักสูตรนักรับบริหารการทูต รุ่นที่ 16 ปี 2568
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
รายงานนี้เป็นความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของผู้ศึกษา

เอกสารรายงานการศึกษาส่วนบุคคลนี้ อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูตของกระทรวงการต่างประเทศ

ลงชื่อ.....

(เอกอัครราชทูตปัญญรักษ์ พูลทรัพย์)

อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....

(เอกอัครราชทูต ดร.จริย์วัฒน์ สันตะบุตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....

(ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ไชยวัฒน์ คำชู)

อาจารย์ที่ปรึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

นวดไทยเป็นหนึ่งใน soft power สำคัญของไทยที่มีบทบาทต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ อย่างไรก็ดี ในสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ โดยเฉพาะในดูไบและรัฐทางตอนเหนือ กำลังเผชิญปัญหา “นวดเทา” ซึ่งเกี่ยวข้องกับการลักลอบเข้าเมือง และทำงานผิดกฎหมาย ตลอดจนการค่าบริการทางเพศที่เป็นความผิดทางอาญาและขัดต่อศีลธรรมอันดีของสังคม ปัญหานี้ไม่เพียงบั่นทอนภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือของ “นวดขาว” ในฐานะบริการที่ถูกกฎหมายและมีคุณภาพ แต่ยังสร้างความเสี่ยงด้านกฎหมายและความปลอดภัยต่อแรงงานไทยด้วย

เพื่อแก้ไขปัญหาเชิงรุก สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองดูไบ และทีมประเทศไทยในสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์จึงได้ริเริ่มโครงการยกระดับมาตรฐานนวดไทย ภายใต้แนวคิด “เอาน้ำดี ไล่น้ำเสีย” โดยนำมาตรฐานการรับรองสถานประกอบการของกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข มาปรับใช้ร่วมกับการฝึกอบรมและการทดสอบสมรรถนะแรงงาน ภายใน 9 เดือน โครงการสามารถเพิ่มสัดส่วนสถานประกอบการนวดขาวเมื่อเปรียบเทียบกับนวดเทา ยกระดับความพึงพอใจของแรงงานและผู้ประกอบการ และเสริมสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกของนวดไทยในสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์

ปัจจุบัน นโยบายของไทยในการส่งเสริมนวดไทยในต่างประเทศยังขาดความเป็นเอกภาพ และมุ่งเน้นมาตรฐานภายในประเทศเป็นหลัก จึงไม่สามารถแก้ไขปัญหาภาพลักษณ์เชิงลบจาก “นวดเทา” ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โครงการยกระดับมาตรฐานนวดไทยในดูไบและรัฐทางตอนเหนือของสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์จึงถือเป็นโครงการนำร่องที่ควรได้รับการปรับปรุงให้เป็นระบบและต่อเนื่องเพื่อผลลัพธ์ระยะยาว โดยมีฝ่ายแรงงานประจำสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงอาบูดาบี เป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อน ร่วมกับทีมประเทศไทยในสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์และกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ ทั้งนี้ ควรมุ่งเน้นการผลักดันมาตรฐานนวดไทยให้ได้รับการยอมรับผ่านเวทีทวิภาคี การฝึกอบรมแรงงานตามมาตรฐานขั้นต่ำ 150 ชั่วโมง ของกรมสนับสนุนบริการสุขภาพในทั้งสองประเทศ การจัดทำฐานข้อมูลกลางของสถานประกอบการและแรงงานที่ผ่านการรับรอง การส่งเสริมบริการนวดที่สอดคล้องกับกฎหมายและวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น “ชายนวดชาย” และ “หญิงนวดหญิง” รวมถึงการประชาสัมพันธ์เชิงรุกผ่านสื่อมวลชนและช่องทางดิจิทัลร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่นและชมรมนวดไทย มาตรการเหล่านี้จะช่วย “เอาน้ำดี ไล่น้ำเสีย” และยกระดับภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือของนวดไทยในต่างประเทศในฐานะมรดกทางวัฒนธรรม และ soft power ของไทยอย่างยั่งยืน อีกทั้งน่าจะ สามารถพัฒนาเป็นโมเดลหนึ่งที่ประยุกต์ใช้ได้จริงในประเทศที่มีบริบททางวัฒนธรรมใกล้เคียงกัน

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคลฉบับนี้จะไม่อาจสำเร็จลงได้ หากปราศจากความเมตตา กรุณา และการสนับสนุนจากหลายท่าน

ในลำดับแรก ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษาทั้งสามท่าน ได้แก่ เอกอัครราชทูต ปัญญรักษ์ พูลทรัพย์ เอกอัครราชทูต ดร. จริยวัฒน์ สันตะบุตร และศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. ไซยวัฒน์ คำชู ที่ได้กรุณาตอบรับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ตลอดจนให้คำแนะนำและแนวทางอันเป็นประโยชน์ยิ่ง จนทำให้รายงานการศึกษาส่วนบุคคลฉบับนี้สำเร็จลงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณนางสาวนิภา นิรันดร์นุต กงสุลใหญ่ ณ เมืองดูไบ ที่อนุญาตและสนับสนุนให้ผู้ศึกษาเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 16 ประจำปี 2568 นี้ ตลอดจนกรุณาให้คำแนะนำและแรงบันดาลใจตลอดเส้นทางการศึกษา

นอกจากนี้ ขอแสดงความซาบซึ้งใจและขอบพระคุณต่อนายสรยุทธ ชาสัมบัติ เอกอัครราชทูต ณ กรุงอาบูดาบี นางอลิสา สุภาพ อัครราชทูตที่ปรึกษา (ฝ่ายแรงงาน) และ นางสาวเบญจวรรณ สุมารัตน์ ที่ปรึกษา (ฝ่ายแรงงาน) ประจำสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงอาบูดาบี นางปภาภกร สุวรรณภาศ รองผู้อำนวยการ สำนักส่งเสริมอุตสาหกรรมและการแพทย์ครบวงจร กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข ตลอดจนผู้ประกอบการและแรงงานนวัตไทยที่เข้าร่วมโครงการยกระดับมาตรฐานนวัตไทยของทีมประเทศไทยในสหรัฐอเมริกาหรับเอมิเรตส์ทุกท่านสำหรับข้อมูลอันทรงคุณค่า

ขอบคุณทีมประเทศไทยประจำสหรัฐอเมริกาหรับเอมิเรตส์ โดยเฉพาะข้าราชการและเจ้าหน้าที่ สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงอาบูดาบี และสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองดูไบ ที่ให้การสนับสนุนด้านงาน ข้อมูล และช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด

ขอขอบคุณสถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการและเจ้าหน้าที่จัดการฝึกอบรมครั้งนี้ ที่ได้มอบโอกาสให้ผู้ศึกษาเพิ่มพูนความรู้และทักษะด้านต่าง ๆ ตลอดจนเพื่อนร่วมรุ่นหลักสูตร นักบริหารการทูต รุ่นที่ 16 ประจำปี 2568 สำหรับมิตรจิตและแรงสนับสนุน

สุดท้ายนี้ ที่ขาดไม่ได้ คือ ขอขอบคุณครอบครัวที่เป็นกำลังใจสำคัญและอยู่เคียงข้างผู้ศึกษาเสมอ

ความสำเร็จครั้งนี้จะไม่อาจเกิดขึ้นได้ หากปราศจากการสนับสนุนจากทุกท่าน

เมริกา สีวะรา

กันยายน 2568

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ซ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ภูมิหลัง และความสำคัญของหัวข้อที่จะศึกษา	1
1.2 การวิเคราะห์ความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ของส่วนราชการ	8
บทที่ 2 การวิเคราะห์ประเด็นศึกษาและผลการศึกษา	10
2.1 การจำแนกประเภทหมวดไทยและหมวดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	10
2.2 การกำหนดประเด็นศึกษา	10
2.3 การวิเคราะห์ประเด็นการศึกษา	13
2.4 สรุปการศึกษา	25
บทที่ 3 ข้อเสนอ	27
3.1 ข้อเสนอเชิงนโยบาย	27
3.2 ข้อเสนอเพื่อขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ	29
บรรณานุกรม	33
ภาคผนวก	38
ก. รายชื่อสถานประกอบการที่ได้รับมอบโล่และใบประกาศเกียรติคุณ “Nuad Thai: Recognised by Royal Thai Consulate-General in Dubai” ประจำปี 2567	39
ข. รายการคำถามสำหรับสถานประกอบการนวดชาว	40
ค. แบบสอบถามสำหรับพนักงานสถานประกอบการนวดชาว	42
ง. รายการคำถามสำหรับพนักงานสถานประกอบการนวดเทศา	44
ประวัติผู้เขียน	45

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	ปริมาณการออก Emergency Travel Document (ETD) ของสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองดูไบ ให้แก่แรงงานนวดเทา ระหว่างปี 2565-2567	3
ตารางที่ 2	การเปรียบเทียบจำนวนสถานประกอบการนวดขาวและนวดเทา ระหว่างปี 2567-2568	13
ตารางที่ 3	การเปรียบเทียบปริมาณการออก Emergency Travel Document (ETD) ของสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองดูไบ ให้แก่แรงงานนวดเทา ระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2566-กรกฎาคม 2567 กับ เดือนพฤศจิกายน 2567-กรกฎาคม 2568	16
ตารางที่ 4	แนวทางที่ผ่านมาและข้อจำกัดในการดำเนินการแก้ไขปัญหานวดเทา	21

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1	พิธีมอบมอบโล่เกียรติคุณ “Nuad Thai: Recognised by Royal Thai Consulate-General in Dubai” ภายในงาน Thai SELECT Festival ครั้งที่ 1	5
ภาพที่ 2	ตราสัญลักษณ์รับรองมาตรฐานสถานประกอบการนวดไทยของกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ	6
ภาพที่ 3	พิธีมอบประกาศนียบัตรหลักสูตรส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพการนวดไทยเพื่อสุขภาพ โดยสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงอาบูดาบี	6
ภาพที่ 4	กิจกรรมการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านกฎหมายและกฎระเบียบของสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์	7
ภาพที่ 5	พิธีเปิดการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานของฝ่ายแรงงานประจำสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงอาบูดาบี	8

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ภูมิหลัง และความสำคัญของหัวข้อที่จะศึกษา

นวดไทยเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบทอดคุณค่ามาอย่างยาวนาน ทั้งในด้านการส่งเสริมสุขภาพ การบำบัดร่างกาย และการสร้างสมดุลทางจิตใจ ต่อมาในปี 2562 เมื่อได้รับการขึ้นทะเบียนจากองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก) ให้เป็นตัวแทนมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของมนุษยชาติ นวดไทยจึงน่าจะเป็นหนึ่งใน soft power ของไทยที่สามารถช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ส่งเสริมการท่องเที่ยว และกระชับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม การเติบโตดังกล่าวมาพร้อมกับปัญหาด้านภาพลักษณ์ โดยในสายตาของชาวต่างชาติ นวดไทยมักถูกเหมารวมว่าเชื่อมโยงกับการค้าบริการทางเพศ หรือ “นวดเทา” ทำให้เกิดมุมมองเชิงลบต่อประเทศไทยและคนไทย ปัญหานี้ถือเป็น “ปัญหาเรื้อรัง” ที่พบอย่างต่อเนื่องในต่างประเทศและหนึ่งในพื้นที่ที่ประสบปัญหานี้อย่างเด่นชัด คือ คูไบและรัฐทางตอนเหนือของสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ ซึ่งเป็นเขตอาณาความรับผิดชอบของสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองคูไบ

เกือบ 1 ปี ที่ผู้ศึกษามาประจำการที่สถานกงสุลใหญ่แห่งนี้ ซึ่งมีเขตอาณาครอบคลุมเมืองคูไบ (Dubai) และอีก 5 รัฐตอนเหนือฯ ประกอบด้วยรัฐชาร์จาห์ (Sharjah) รัฐอัจมาน (Ajman) รัฐราสอัลไคมาห์ (Ras al-Khaimah) รัฐฟุไจราห์ (Fujairah) และรัฐอุมม์ อัล ไควน (Umm al-Qwain) ได้พบเจอกับแรงงานนวดเทาที่ตกทุกข์ได้ยากและมาขอความช่วยเหลือจากสถานกงสุลใหญ่ฯ เกือบทุกวัน เฉลี่ยวันละ 2-4 ราย โดยร้อยละ 94 เป็นผู้หญิง มีภูมิลำเนาจากจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือของประเทศไทย¹ ถูกชักชวนจาก “แม่แท้ก” หรือนายหน้าชาวไทยผ่านสื่อสังคมออนไลน์² ทั้ง Line, Facebook, Youtube, Tiktok และ Instagram ที่โฆษณาว่า “เงินดี งานสบาย” แต่พอมาถึง กลับไม่เป็นตามที่คาดหวัง (ไม่ตรงปก) ต้องทำงาน ในสถานประกอบการนวดเทาที่มีมาตามเงินเป็นเจ้าของ เผชิญกับหนี้สินสูงถึง 70,000-80,000 บาท อันเกิดจากค่าใช้จ่ายเดินทางมาสหรัฐอาหรับ

¹ สำนักงานตรวจการแผ่นดิน, สรุปรายงานการประชุมหารือและให้ความเห็นเกี่ยวกับกรณีคนไทยถูกหลอกลวงหรือชักชวนให้ลักลอบทำงานผิดกฎหมาย ณ เมืองคูไบ สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2567 และขอทราบความคืบหน้าการดำเนินการ และความเห็นในการปฏิบัติงาน, หนังสือที่ ผผ 1103/1108, 16 พฤษภาคม 2568.

² ร้อยละ 90 ทราบดีว่ามาทำงานนวดเทา

เอมิเรตส์ และสถานประกอบการหักจากค่าบริการที่รับลูกค้าเกือบทั้งหมด ซึ่งลูกค้าส่วนใหญ่เป็นแรงงานชาวอินเดียและปากีสถานระดับล่าง-กลาง ที่ไม่มีครอบครัวติดตามมาที่สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ด้วย รายได้ของแรงงานนวดเทาจึงเหลือเพียงค่าบริการ หลังถูกหักหนี้สินไปร้อยละ 90 และค่าตอบแทนพิเศษ (ทิป) จากลูกค้า รวมแล้วครั้งละ 100-150 บาท ซึ่งไม่เพียงพอต่อการยังชีพ

นอกจากนี้ ยังพบว่าแรงงานนวดเทาเหล่านี้ถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพหลายด้าน เช่น ถูกยึดหนังสือเดินทาง ถูกจำกัดการเดินทางออกนอกสถานที่พักอาศัย สภาพการทำงานไม่เป็นธรรม และถูกข่มขู่จากสถานประกอบการนวดเทา ปัญหาเหล่านี้ยังเชื่อมโยงกับเรื่องหนี้สินและการกระทำผิดกฎหมายคนเข้าเมือง โดยส่วนใหญ่เข้ามาด้วยการตรวจลงตราประเภทท่องเที่ยวแต่กลับทำงานโดยไม่มีใบอนุญาต ซึ่งเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายแรงงาน Federal Decree-Law No. 33 of 2021 Regarding the Regulation of Employment Relationship นอกจากนี้ ยังมีการพำนักรงอยู่ในประเทศเกินกว่าที่กฎหมายคนเข้าเมืองและการพำนักรงกำหนดตาม Federal Law No. 29 of 2021 on the Entry and Residence of Foreigners ซึ่งมีโทษทั้งปรับและจำคุก ที่สำคัญคือ การค้าประเวณีถือเป็นความผิดทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา Federal Decree-Law No. 31 of 2021 Promulgating the Crimes and Penalties Law (Penal Code) ซึ่งมีบทลงโทษทั้งจำคุก ปรับ และเนรเทศ ทำให้แรงงานนวดเทาเหล่านี้ต้องเผชิญกับความเสี่ยงหลายประการ ทั้งการถูกจับกุม การติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ปัญหาสุขภาพกายและใจ รวมถึงความซับซ้อนในกรณีที่ตั้งครรภ์นอกสมรส

สถานกงสุลใหญ่ฯ จึงมีภารกิจในการให้ความช่วยเหลือแรงงานนวดเทา ครอบคลุมตั้งแต่ขั้นตอนปกติ ได้แก่ การสัมภาษณ์ การให้ยืมเงินอุดหนุนตามระเบียบกระทรวงการต่างประเทศว่าด้วยการใช้จ่ายเงินอุดหนุนเพื่อช่วยเหลือคนไทยที่ตกทุกข์ได้ยากในต่างประเทศ พ.ศ. 2562 การจัดหาที่พักชั่วคราว การจัดสวัสดิการด้านอาหารและการรักษาพยาบาล การเจรจาลดหย่อนค่าปรับกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การดำเนินการด้านเอกสารขาออก (exit pass) การสำรองบัตรโดยสารเครื่องบินเพื่อเดินทางกลับประเทศไทย ไปจนถึงขั้นตอนพิเศษที่ต้องอาศัยการปฏิบัติหน้าที่ล้ำในคดีความที่ต้องขึ้นศาล และการจัดหาที่พักชั่วคราวให้แก่บุตรนอกสมรสในกรณีที่มารดาถูกคุมขัง ทั้งนี้ ภารกิจดังกล่าวดำเนินการภายใต้ข้อจำกัดด้านงบประมาณและบุคลากร นอกจากนี้ ในกรณีที่ชุมชนไทยให้ความช่วยเหลือแรงงานนวดเทาเหล่านี้ ยังมีความเสี่ยงถูกเจ้าหน้าที่ของสถานประกอบการนวดเทาข่มขู่หรือไล่ติดตามอีกด้วย

สำหรับคนไทยในเมืองดูไบและรัฐทางตอนเหนือฯ มีจำนวนประมาณ 7,341 คน จากจำนวนคนไทยทั้งหมดทั่วประเทศ 12,215 คน โดยแรงงานนวดคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 29.45 ของ

แรงงานไทยทั้งหมด เป็นกลุ่มที่ใหญ่ที่สุด และเกินครึ่งลักลอบทำงานผิดกฎหมายเป็นแรงงานนอกระบบ³ เนื่องจากได้อินกิตติศัพท์จากสื่อสังคมออนไลน์และคนรอบข้างว่าเมืองดูไบมั่งคั่ง ร่ำรวย เป็นเมืองของมหาเศรษฐี ซึ่งจำนวนแรงงานนอกระบบเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องหลังวิกฤตโควิด-19 เห็นได้จากสถิติการออกเอกสารเดินทางฉุกเฉิน (Emergency Travel Document-ETD) ให้แก่แรงงานนอกระบบเพื่อใช้เดินทางกลับประเทศไทย⁴ ระหว่างปี 2565-2567 ตามตารางที่ 1 ซึ่งเพิ่มขึ้นร้อยละ 216 โดยเปรียบเทียบสถิติในปี 2565 กับในปี 2567

ตารางที่ 1 ปริมาณการออก Emergency Travel Document (ETD) ของสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองดูไบ ให้แก่แรงงานนอกระบบ ระหว่างปี 2565-2567

ปี / งาน	ปี 2565 (จำนวนชุด)	ปี 2566 (จำนวนชุด)	ปี 2567 (จำนวนชุด) ⁵
การออก ETD	392	501	966

ที่มา: สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองดูไบ (2568)

นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับข้อมูลของฝ่ายแรงงานประจำสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงอาบูดาบี ที่ระบุว่า ในปี 2567 มีสถานประกอบการนอกระบบในเมืองดูไบและรัฐทางตอนเหนือฯ ที่ยืนยันได้ว่าเป็นสถานประกอบการนอกระบบ กล่าวคือ สถานประกอบการโดยสุจริตที่จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายท้องถิ่น จ้างงานแรงงานไทยซึ่งมีใบอนุญาตทำงาน และสัญญาจ้างงานผ่านการรับรองจากฝ่ายแรงงานฯ จำนวน 15 แห่ง จากทั้งหมด 188 แห่ง

ดังนั้น นอกระบบจึงเป็นปัญหาที่กระทบต่อ (1) ภาพลักษณ์และชื่อเสียงของประเทศไทย คนไทย และความเชื่อมั่นในนอกระบบ (2) การคุ้มครองคนไทยตกทุกข์ได้ยาก ซึ่งเป็นแรงงานนอกระบบที่ลักลอบทำงานผิดกฎหมาย (3) การแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมสำหรับสถานประกอบการนอกระบบและแรงงานนอกระบบ และ (4) การบังคับใช้กฎหมายในไทยและสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ที่ยังขาดการควบคุมและจับกุมอย่างมีประสิทธิภาพ

³ ฝ่ายแรงงานประจำสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงอาบูดาบี, ข้อมูลแรงงานไทยในสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์, ตารางข้อมูล, 29 มิถุนายน 2568.

⁴ ETD เป็นเอกสารเดินทางชั่วคราว ใช้แทนหนังสือเดินทางที่สถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่ออกให้แก่บุคคลสัญชาติไทยในกรณีฉุกเฉิน ได้แก่ ไม่มีหนังสือเดินทาง หนังสือเดินทางสูญหาย หนังสือเดินทางชำรุด หรือหนังสือเดินทางหมดอายุ เพื่อใช้เดินทางกลับประเทศไทยอย่างเร่งด่วนได้ครั้งเดียว มีอายุ 30 วัน นับจากวันที่ออก

⁵ ฝ่ายแรงงานประจำสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงอาบูดาบี, สถิติตรวจเยี่ยมแรงงานไทยและนายจ้างสถานประกอบการ ปีงบประมาณ 2567 เพื่อการคุ้มครองแรงงานไทยในต่างประเทศ, 23 กรกฎาคม 2568.

ที่ผ่านมา ได้มีความพยายามจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมของ ไทยและสหรัฐอเมริกาบริบทเอมิเรตส์ในการแก้ปัญหาตั้งแต่ต้นน้ำ-กลางน้ำ-ปลายน้ำ แต่ปัญหายังคงยืดเยื้อ เนื่องด้วยข้อจำกัดด้านต่าง ๆ เช่น ทักษะของผู้ประกอบการอาชีพขนาดย่อม อำนาจหน้าที่ของหน่วย ราชการไทย โครงสร้างทางราชการและกฎหมายของสหรัฐอเมริกาบริบทเอมิเรตส์ การขาดการบูรณาการ ระหว่างหน่วยงานไทยที่เกี่ยวข้อง และความร่วมมือกับสหรัฐอเมริกาบริบทเอมิเรตส์ อันเปิดช่องให้ขบวนการ นวตไทยยังคงดำเนินการต่อไป

ด้วย “pain points” เหล่านี้ ในปี 2567 สถานกงสุลใหญ่ฯ จึงได้ร่วมกับทีมประเทศไทยใน สหรัฐอเมริกาบริบทเอมิเรตส์ ได้แก่ สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงอาบูดาบี ฝ่ายแรงงานประจำ สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงอาบูดาบี สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ เมืองดูไบ และ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานดูไบ นำแนวคิด “เอาน้ำดี ไล่น้ำเสีย” มาเป็นกลยุทธ์ดำเนิน โครงการยกระดับมาตรฐานนวดไทยในเมืองดูไบและรัฐทางตอนเหนือฯ โดยเริ่มจากโครงการตรวจ ประเมินและรับรองสถานประกอบการ ตลอดจนโครงการฝึกอบรม และโครงการทดสอบสมรรถนะ ตามลำดับ ทั้งนี้ เพื่อส่งเสริมสถานประกอบการนวดชาวและแรงงานนวดชาวที่มีคุณภาพให้มีพื้นที่ และโอกาสเด่นชัดจนสามารถดึงดูดความสนใจจากตลาดและสังคมท้องถิ่นไปจากกลุ่มนวดเทาได้ ดังนี้

1.1.1 สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองดูไบ ดำเนินโครงการยกระดับมาตรฐานสถานประกอบการ นวดไทยเป็นครั้งแรก เพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์นวดไทยและโอกาสในการแข่งขันของธุรกิจนวดไทย โดยร่วมกับทีมประเทศไทยในดูไบลงพื้นที่ตรวจประเมินด้านมาตรฐาน ความสะอาด และคุณภาพของ สถานประกอบการนวดชาวตามที่ฝ่ายแรงงานฯ เสนอ ซึ่ง 9 จาก 15 แห่ง สมัครเข้าร่วมโครงการ และ สถานกงสุลใหญ่ฯ มอบโล่และใบประกาศเกียรติคุณ “Nuad Thai: Recognised by Royal Thai Consulate-General in Dubai” ภายในงาน Thai SELECT Festival ครั้งที่ 1 จัดโดยสำนักงาน ส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ เมื่อวันที่ 8-9 พฤศจิกายน 2567 ที่เมืองดูไบ นอกจากนี้ ได้จัดแสดง นิทรรศการความเป็นมาและประโยชน์ของนวดไทย จัดแสดงผลิตภัณฑ์นวดไทย การสาธิตการนวดไทย และเปิดให้บริการนวดไทยโดยสถานประกอบการที่ได้รับรางวัล รวมถึงจัดทำคู่มือประชาสัมพันธ์ สถานประกอบการทั้ง 9 แห่ง ข้างต้นด้วย

ภาพที่ 1 พิธีมอบมอปล่เกียรติคุณ “Nuad Thai: Recognised by Royal Thai Consulate-General in Dubai” ภายในงาน Thai SELECT Festival ครั้งที่ 1
ที่มา: สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองดูไบ (2567)

ต่อมา เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2567 สถานกงสุลใหญ่ฯ ได้ต่อยอดการดำเนินโครงการ โดยร่วมกับกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข จัดตั้งคณะกรรมการรับรองมาตรฐานนวดไทยในต่างประเทศ ณ เมืองดูไบ สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์⁶ และจัดทำคู่มือแนวทางการดำเนินงานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพในต่างประเทศขึ้น เพื่อนำร่องและมอบตราสัญลักษณ์รับรองมาตรฐานสถานประกอบการนวดไทยของกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ โดยใช้หลักเกณฑ์เดียวกับที่มีการรับรองในประเทศไทย ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ขั้นบันได ได้แก่ ขั้นพื้นฐาน ขั้นคุณภาพ และขั้นเกียรติยศ ประกอบด้วย

- 1) ขั้นพื้นฐาน ต้องผ่านหลักเกณฑ์ 3 ข้อ ได้แก่ ด้านสถานที่ ความปลอดภัย และการบริการ อายุการรับรอง 3 ปี นับจากวันที่ออกใบรับรอง
- 2) ขั้นคุณภาพ ต้องผ่านหลักเกณฑ์ 5 ข้อ ได้แก่ ด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อม บุคลากรการบริการ ผลิตภัณฑ์/เครื่องมือและอุปกรณ์ การบริหารจัดการองค์กรรวม และการติดตามและประเมินผล อายุการรับรอง 3 ปี นับจากวันที่ออกใบรับรอง
- 3) ขั้นเกียรติยศ (Thailand Wellness Award) มอบโดยนายกรัฐมนตรี ต้องผ่านหลักเกณฑ์ 4 ข้อ ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการองค์กร Wellness การบริการและกิจกรรม Wellness

⁶ คำสั่งกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข ที่ 3600/2567 ลงวันที่ 15 พฤศจิกายน 2567 มีรองอธิบดีกรมสนับสนุนบริการสุขภาพและกงสุลใหญ่ ณ เมืองดูไบ เป็นประธานร่วม มีอธิบดีกรมสนับสนุนบริการสุขภาพและเอกอัครราชทูต ณ กรุงอาบูดาบี เป็นที่ปรึกษา และมีหน่วยงานทีมประเทศไทยที่เกี่ยวข้องเป็นกรรมการ

ลูกค้าและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และผลลัพธ์ด้าน Wellness ที่เป็นเลิศ อายุการรับรอง 3 ปี นับจากวันที่ออกใบรับรอง⁷

ปัจจุบัน มีสถานประกอบการสมัครเข้าร่วมโครงการ 7 แห่ง ซึ่งจะเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการรับรองมาตรฐานนวดไทยในต่างประเทศ และมอบรางวัลภายในงาน Thai SELECT Festival ครั้งที่ 2 ในเดือนพฤศจิกายน 2568 ที่เมืองดูไบต่อไป

ภาพที่ 2 ตราสัญลักษณ์รับรองมาตรฐาน สถานประกอบการนวดไทยของกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ
ที่มา: กรมสนับสนุนบริการ (2567)

1.1.2 สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงอาบูดาบี จัดฝึกอบรมทักษะแรงงานนวดไทยเป็นครั้งแรก เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพการนวดไทยเพื่อสุขภาพ (upskill and reskill) โดยร่วมกับ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2568 มีการสอนเทคนิคการนวด ทักษะการสื่อสาร ภาษาอังกฤษ จริยธรรมในวิชาชีพ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่จำเป็นต่ออาชีพนวดไทย โดยได้รับประกาศนียบัตรการเข้าอบรมจากสถานเอกอัครราชทูตฯ ซึ่งมีทั้งแรงงานนวดชาวและนวดเทา เข้าร่วมฝึกอบรม จำนวน 34 คน

ภาพที่ 3 พิธีมอบประกาศนียบัตรหลักสูตรส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพการนวดไทยเพื่อสุขภาพ โดย
สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงอาบูดาบี
ที่มา: สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองดูไบ (2568)

⁷ รายละเอียดเพิ่มเติมของหลักเกณฑ์การรับรองสถานประกอบการนวดไทย ดูได้ที่
<https://thaimedhub.hss.moph.go.th/คมอ/>

นอกจากนี้ เมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2568 สถานเอกอัครราชทูตฯ ได้ร่วมกับ สถานกงสุลใหญ่ฯ กรมการกงสุล ฝ่ายแรงงานฯ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และสำนักงานที่ปรึกษากฎหมาย Al Maidoor Advocates and Legal Consultants ที่เมืองคูไบ จัดกิจกรรมฝึกอบรมให้ความรู้ด้านกฎหมายและกฎระเบียบของสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์แก่ผู้ประกอบการ ไทยและแรงงานไทย ทั้งที่สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์และที่ประเทศไทย แบบ on-site และออนไลน์ ณ สถานกงสุลใหญ่ฯ เพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้ในการปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามกฎหมาย และลด ความเสี่ยงจากการทำงานผิดกฎหมาย การถูกหลอกลวง และการถูกบังคับ ซึ่งมีผู้เข้ารับการฝึกอบรม แบบ on-site 24 คน (รวมผู้ประกอบการนวดชาว 5 คน) และผู้เข้ารับการฝึกอบรมแบบออนไลน์ (รวมผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรมย้อนหลัง) อีก 4,100 คน

ภาพที่ 4 กิจกรรมการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านกฎหมายและกฎระเบียบของสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์
ที่มา: สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองคูไบ (2568)

1.1.3 ฝ่ายแรงงานประจำสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงอาบูดาบี ดำเนินโครงการส่งเสริม มาตรฐานฝีมือแรงงานไทยในต่างประเทศ การทดสอบฝีมือแรงงานแห่งชาติ สาขาแรงงานนวดไทย ระดับ 1 ขึ้นเป็นครั้งแรก ร่วมกับกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2568 โครงการดังกล่าวมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มมูลค่า (add value) ให้แก่แรงงานนวดไทยที่สำเร็จ หลักสูตรการนวดไทยเพื่อสุขภาพ 150 ชั่วโมงขึ้นไป ซึ่งเป็นหลักสูตรขั้นพื้นฐาน (นวดผ่อนคลาย) ของ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ การทดสอบครอบคลุมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และผู้ผ่านการ ทดสอบจะได้รับประกาศนียบัตรจากกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน โดยมีแรงงานนวดไทยเข้าร่วมโครงการ ทั้งสิ้น 36 คน

ภาพที่ 5 พิธีเปิดการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานของฝ่ายแรงงานประจำสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงอาบูดาบี

ที่มา: ฝ่ายแรงงานประจำสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงอาบูดาบี (2568)

1.2 การวิเคราะห์ความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ของส่วนราชการ

การยกระดับมาตรฐานนวดไทยในต่างประเทศ โดยเฉพาะในสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ มีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เนื่องจากนวดไทยเป็นทั้งอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและเครื่องมือ soft power ที่สามารถเสริมสร้างภาพลักษณ์เกียรติภูมิ และศักยภาพทางเศรษฐกิจของไทยในเวทีโลก การดำเนินการจึงจำเป็นต้องสอดคล้องกับกรอบยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้ ทั้งด้านการต่างประเทศและการพัฒนาประเทศ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศไทยและคนไทยในต่างแดน ดังนี้

1.2.1 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นด้านการต่างประเทศ (พ.ศ. 2561-2580)

1) แผนย่อยด้านการพัฒนาที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากลและพันธกรณีระหว่างประเทศ (Standard/มีมาตรฐานสากล) โดยประเทศไทยมีบทบาทเชิงรุกในการกำหนดมาตรฐานและรับรองคุณภาพของนวดไทย ทั้งสถานประกอบการและแรงงานนวด ให้เป็นที่ยอมรับในต่างประเทศ ยังประโยชน์ต่อภาพลักษณ์ที่ดีและความเชื่อมั่นในนวดไทย ป้องกันการเชื่อมโยงกับนวดเทา ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญของการทูตสาธารณะ (public diplomacy)

2) แผนย่อยด้านการส่งเสริมสถานะและบทบาทของประเทศไทยในประชาคมโลก (Status/มีสถานะและเกียรติภูมิ) ผ่านการยกระดับมาตรฐานนวดไทยที่มีทั้งการรับรองคุณภาพ และการฝึกอบรม เพื่อให้คนไทยมีศักดิ์ศรี เกียรติภูมิ และได้รับการยอมรับในระดับสากลอย่างมีคุณค่า ยังประโยชน์ต่อการเป็น soft power ที่แท้จริงของไทยในการขับเคลื่อนการทูตวัฒนธรรม (cultural diplomacy) และการทูตเศรษฐกิจ (economic diplomacy)

3) แผนย่อยการส่งเสริมบทบาทของประเทศไทยในประชาคมโลก (Synergy/มีพลัง) โดยการบูรณาการความร่วมมือระหว่างทีมประเทศไทย ทั้งในไทยและสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ เข้ากับ

พันธมิตรที่เกี่ยวข้องอย่างครอบคลุม เป้าหมายหลัก คือ การคุ้มครองและรักษาผลประโยชน์ของ คนไทยให้สามารถประกอบอาชีพได้อย่างยั่งยืนด้วยการสร้างความน่าเชื่อถือและเพิ่มอำนาจต่อรองกับ สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ในฐานะประเทศเจ้าบ้านอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การบูรณาการ ดังกล่าวจึงครอบคลุมถึงการประสานงานกับหน่วยงานท้องถิ่นของสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์เพื่อให้เกิด การยอมรับและสนับสนุนคนไทยอย่างเป็นทางการ รวมถึงการสร้างเครือข่ายกับภาคส่วนต่าง ๆ ที่ เกี่ยวข้อง เช่น ชมรมคนไทยในสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ สถานประกอบการคนไทยและลูกค้าในพื้นที่ และสื่อมวลชนท้องถิ่น เพื่อประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับคนไทย อันจะช่วย ให้คนไทยปฏิบัติตามกฎหมายท้องถิ่น ลดความเสี่ยงด้านคดีความ และมีโอกาสในการทำงานอย่าง มั่นคงในระยะยาว

1.2.2 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570)

หมวดหมู่ที่ 4 ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง (Wellness and Medical Hub) โดยต้องปรับปรุงเรื่องคุณภาพ ทั้งภาพลักษณ์และหลักเกณฑ์ ในสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ให้ได้มาตรฐานสากล เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในบริการ เพิ่มขีดความสามารถ ในการแข่งขัน และลดความเหลื่อมล้ำของชาวไทย⁸ ตลอดจนกอบกู้ชื่อเสียงของประเทศไทย คนไทย และคนไทย

⁸ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2560-2570, [ออนไลน์], 2568.

บทที่ 2

การวิเคราะห์ประเด็นศึกษาและผลการศึกษา

2.1 การจำแนกประเภทนวดไทยและนวดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการยกระดับมาตรฐานนวดไทยในดูไบและรัฐทางตอนเหนือของสหรัฐอเมริกาสำหรับเอมิเรตส์ จำเป็นต้องมีการจำแนกประเภทบริการนวดอย่างเป็นระบบ โดยกระทรวงสาธารณสุขได้จำแนกการนวดแผนไทยออกเป็น 2 ประเภทหลัก ได้แก่ (1) การนวดเพื่อสุขภาพ ซึ่งเป็นการนวดเพื่อผ่อนคลายกล้ามเนื้อและบรรเทาอาการปวดเมื่อยที่ต้องผ่านการฝึกอบรมขั้นต่ำ 150 ชั่วโมง ตามหลักสูตรของกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ และ (2) การนวดเพื่อการรักษา ซึ่งเป็นการนวดเพื่อบำบัดอาการที่ต้องผ่านการฝึกอบรมขั้นต่ำ 372 ชั่วโมง ตามหลักสูตรของกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

สำหรับนวดประเภทอื่น ๆ เช่น การนวดตึบพิษุ (Deep Tissue Massage) ที่มุ่งเจาะลึกถึงปมกล้ามเนื้อเพื่อคลายปวด, การนวดเพื่อการกีฬา (Sports Massage) ที่ออกแบบมาเพื่อฟื้นฟูร่างกายนักกีฬาโดยเฉพาะ การนวดหินร้อน (Hot Stone Massage) ที่ใช้พลังงานความร้อนเพื่อคลายกล้ามเนื้อ การนวดอายุรเวท (Ayurvedic Massage) ที่สืบทอดจากภูมิปัญญาโบราณของอินเดียเพื่อปรับสมดุลธาตุในร่างกาย และการนวดแผนจีน (Chinese Massage) ที่เน้นการกดจุดเพื่อกระตุ้นพลังงาน ล้วนถูกจัดเป็นเทคนิคการนวดเฉพาะทางหรือการแพทย์ทางเลือกที่ต้องผ่านการฝึกอบรมเพิ่มเติมและอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

การศึกษานี้มุ่งเน้นที่จะเป็นแรงผลักดันหลักในการส่งเสริมนวดเพื่อสุขภาพ ซึ่งเป็นรากฐานของนวดไทย ให้ได้รับการยอมรับอย่างถูกต้องตามกฎหมายในไทยและสหรัฐอเมริกาสำหรับเอมิเรตส์ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือและยกระดับภาพลักษณ์ของวิชาชีพนี้

2.2 การกำหนดประเด็นศึกษา

การศึกษานี้มุ่งประเมินผลของโครงการยกระดับมาตรฐานนวดไทยในเมืองดูไบและรัฐทางตอนเหนือฯ โดยพิจารณาทั้งผลเชิงบวกต่อสถานประกอบการและแรงงานนวดชาว การบรรเทาปัญหาภาพลักษณ์นวดเทา และข้อจำกัดในการดำเนินงาน เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและดำเนินงานอย่างยั่งยืน การกำหนดประเด็นศึกษาในครั้งนี้จึงครอบคลุมคำถามการศึกษา วัตถุประสงค์ของการศึกษา และวิธีการศึกษา ดังนี้

2.2.1 คำถามการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้มุ่งตอบคำถามหลัก 3 ประการ ได้แก่

- 1) การดำเนินโครงการยกระดับมาตรฐานนวดไทยมีผลเชิงบวกต่อสถานประกอบการนวดชาวและแรงงานนวดชาวในคูโบและรัฐทางตอนเหนือฯ อย่างไร
- 2) โครงการมีแนวโน้มสามารถบรรเทาปัญหาภาพลักษณ์ “นวดเทา” ได้หรือไม่
- 3) ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะที่ควรปรับปรุงเพื่อการดำเนินงานอย่างยั่งยืน มีอะไรบ้าง

2.2.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการศึกษามี 3 ประการ คือ

- 1) เพื่อศึกษาแนวทางสร้าง “น้ำดี” ได้แก่ สถานประกอบการนวดชาว และแรงงานนวดชาวที่ได้มาตรฐาน พร้อมส่งเสริมให้เป็นต้นแบบของธุรกิจนวดไทยในต่างประเทศ
- 2) เพื่อบรรเทา “น้ำเสีย” ได้แก่ สถานประกอบการนวดเทาและแรงงานนวดเทา โดยมุ่งสร้างภาพลักษณ์ใหม่ของนวดไทยที่เชื่อมโยงกับคุณภาพ ความปลอดภัย และการเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่แท้จริง
- 3) เพื่อระบุความท้าทายของการยกระดับมาตรฐานนวดไทยและเสนอแนวทางการดำเนินการ โดยใช้กรอบแนวคิด “ต้นน้ำ-กลางน้ำ-ปลายน้ำ” เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ

การศึกษาครั้งนี้ตั้งอยู่บนสมมติฐานว่า การสร้างมาตรฐานและภาพลักษณ์เชิงบวกของนวดไทยต้องอาศัยการใช้มาตรฐานของกรมสนับสนุนบริการสุขภาพเป็นเกณฑ์กลาง ควบคู่กับการบริหารจัดการแบบองค์รวม ครอบคลุมตั้งแต่ต้นน้ำ-กลางน้ำ-ปลายน้ำ เพื่อให้นวดไทยในต่างแดนมีความน่าเชื่อถือ แข่งขันได้ ยั่งยืนในระยะยาว และช่วยบรรเทาภาพลักษณ์นวดเทา

2.2.3 วิธีการศึกษา

เนื่องจากโครงการยกระดับมาตรฐานนวดไทยในเมืองคูโบและรัฐทางตอนเหนือฯ ดำเนินการมาได้เพียง 9 เดือน การศึกษาครั้งนี้จึงมุ่งเน้นการประเมินผลลัพธ์ในระยะสั้นเป็นหลัก โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ควบคู่กับการอ้างอิงข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) เท่าที่สามารถจัดเก็บได้ โดยวิธีการศึกษาแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

1) การวิจัยเชิงคุณภาพ

ได้ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกกับเจ้าของหรือผู้จัดการสถานประกอบการนวดชาวจำนวน 9 แห่ง ที่เข้าร่วมโครงการ เพื่อรวบรวมมุมมองเกี่ยวกับการดำเนินงาน ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ตลอดจนข้อจำกัดและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโครงการ อีกทั้งยังได้เก็บข้อมูลจากแรงงานนวดชาวผ่านแบบสอบถามเพื่อประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับผลลัพธ์ของโครงการในด้านความเชื่อมั่นของลูกค้า ภาพลักษณ์นวดไทย รายได้ และความพึงพอใจในสวัสดิการควบคู่กันไปด้วย นอกจากนี้ ยังได้

วิเคราะห์ข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์ โดยพิจารณาวิธีและความคิดเห็นของลูกค้าที่ใช้บริการจากสถานประกอบการนวดชาวทั้ง 9 แห่ง ผ่านแพลตฟอร์มต่าง ๆ เช่น Google Reviews, TripAdvisor, Facebook, Instagram ตลอดจนแพลตฟอร์มจองบริการในสหรัฐอเมริกาและเม็กซิโก เพื่อสะท้อนมุมมองของผู้ใช้บริการจริง

นอกเหนือจากนี้ ยังมีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ริเริ่มโครงการ ได้แก่ กงสุลใหญ่ ณ เมืองดูไบ และผู้สนับสนุนโครงการ ได้แก่ เอกอัครราชทูต ณ กรุงอาบูดาบี อัครราชทูตที่ปรึกษา (ฝ่ายแรงงาน) ประจำสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงอาบูดาบี รองผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมอุตสาหกรรม การแพทย์ครบวงจร กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ และผู้แทนชุมชนไทย เพื่อทำความเข้าใจบริบทของโครงการและสภาพแวดล้อมในเชิงนโยบาย อีกทั้งยังได้สัมภาษณ์กลุ่มแรงงานนวดเท้าที่เข้าร่วมการฝึกอบรมทักษะแรงงานนวดไทยที่จัดโดยสถานเอกอัครราชทูตฯ รวมถึงผู้ที่มาขอรับความช่วยเหลือจากสถานกงสุลใหญ่ฯ เพื่อประเมินมุมมองต่อกระบวนการฝึกอบรมและการปรับตัวเข้าสู่ระบบนวดชาว

2) การวิจัยเชิงปริมาณ

ได้ใช้ข้อมูลเชิงปริมาณในการเปรียบเทียบแนวโน้มก่อนและหลังการดำเนินโครงการ โดยเฉพาะการเติบโตของจำนวนสถานประกอบการนวดชาวและแรงงานนวดชาวที่อยู่ในระบบ การเปลี่ยนแปลงของจำนวนเอกสารเดินทางฉุกเฉิน (ETD) ที่ออกให้แก่แรงงานนวดเท้า ซึ่งได้อ้างอิงข้อมูลเปรียบเทียบระหว่างช่วงเดือนพฤศจิกายน 2566-กรกฎาคม 2567 ก่อนเริ่มโครงการกับช่วงเวลาเดียวกันของปี 2567-2568 หลังเริ่มโครงการ เพื่อประเมินผลเชิงประจักษ์ของโครงการ

3) การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ได้พิจารณารายงานการศึกษาส่วนบุคคลของผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรนักบริหารการทูต (นบท.) รุ่นที่ผ่านมาที่มีความเกี่ยวข้องกับการยกระดับมาตรฐานนวดไทย เพื่อใช้เป็นแนวทางพัฒนาต่อยอดให้เหมาะสมกับบริบทของสหรัฐอเมริกาและเม็กซิโก อีกทั้งยังได้ศึกษากฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งสถานประกอบการนวดไทย การนำเข้าแรงงานนวดไทย ตลอดจนบันทึกความเข้าใจว่าด้วยเรื่องแรงงานระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลสหรัฐอเมริกาและเม็กซิโก ลงนามเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2550 เพื่อนำมาประกอบการวิเคราะห์ข้อจำกัดและโอกาสในการสร้างความร่วมมือระหว่างสองประเทศในการพัฒนามาตรฐานและภาพลักษณ์นวดไทยอย่างเป็นระบบ

4) ข้อจำกัดของการศึกษา

การศึกษานี้มีข้อจำกัดที่ต้องคำนึงถึง 3 ประการ ได้แก่ (1) ระยะเวลาการดำเนินโครงการยังสั้น จึงไม่สามารถสะท้อนผลลัพธ์เชิงปริมาณได้อย่างเต็มที่ (2) ความแตกต่างของกฎระเบียบในแต่ละรัฐของสหรัฐอเมริกาและเม็กซิโก ทำให้การประเมินผลต้องอาศัยการตีความตาม

บริบทเฉพาะพื้นที่ และ (3) ยังมีข้อจำกัดในการจัดเก็บข้อมูลบางประเภท เช่น รายได้จริงของสถานประกอบการ ซึ่งไม่สามารถเข้าถึงได้เนื่องจากเป็นข้อมูลภายในที่มีความอ่อนไหวทางธุรกิจ

2.3 การวิเคราะห์ประเด็นการศึกษา

เพื่อประเมินผลของโครงการ การวิเคราะห์จึงครอบคลุมมิติต่าง ๆ ก่อนและหลังการดำเนินโครงการ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงของจำนวนสถานประกอบการนวดชาวนวดเทาก่อนและหลังการดำเนินโครงการ ความพึงพอใจของผู้ประกอบการและแรงงานนวดชาวก่อนและหลังการดำเนินโครงการ ความพึงพอใจของลูกค้าก่อนและหลังการดำเนินโครงการ และการออกเอกสาร ETD ให้แก่แรงงานนวดเทาก่อนและหลังการดำเนินโครงการ นอกจากนี้ ยังมีความคิดเห็นของแรงงานนวดเทากเกี่ยวกับการฝึกอบรม ความร่วมมือด้านแรงงานระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกาที่มีอยู่ รวมถึงการนำบทเรียนจากต่างประเทศมาประยุกต์ใช้ ทั้งนี้ การวิเคราะห์ได้พิจารณาถึงข้อจำกัดและความท้าทายในการบรรเทาปัญหานวดเทาในระดับต้นน้ำ-กลางน้ำ-ปลายน้ำ เพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาที่ครบวงจรและยั่งยืน ดังนี้

2.3.1 การเปลี่ยนแปลงจำนวนสถานประกอบการนวดชาวนวดเทา

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบจำนวนสถานประกอบการนวดชาวนวดเทา ระหว่างปี 2567-2568

ประเภทสถานประกอบการ	ปี 2567	ปี 2568	ปริมาณ ที่เพิ่มขึ้น จากจำนวนเดิม (ร้อยละ)	สัดส่วนต่อ จำนวนรวม ปี 2567 (ร้อยละ)	สัดส่วนต่อ จำนวนรวม ปี 2568 (ร้อยละ)	ส่วนต่างของ สัดส่วน ต่อจำนวนรวม (ร้อยละ)
นวดชาวนวดเทา	15	18	+20	8	9	1
นวดเทา	173	182	+5.2	92	91	-1
จำนวนรวม	188	200	+6.4	100	100	0

ที่มา: ฝ่ายแรงงานประจำสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงอาบูดาบี (2568)

ตามตารางที่ 2 ที่มีการเปรียบเทียบสถานการณ์ก่อนและหลังการดำเนินโครงการเป็นระยะเวลา 9 เดือน พบว่า จำนวนสถานประกอบการนวดไทยในพื้นที่เพิ่มขึ้นจาก 188 แห่ง ในปี 2567 เป็น 200 แห่ง ในปี 2568 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.4 โดยสถานประกอบการนวดชาวนวดเทาเพิ่มขึ้นจาก 15 แห่ง เป็น 18 แห่ง หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 แม้ว่าการเพิ่มขึ้นดังกล่าวจะเกิดจากการขยายสาขาของสถานประกอบการเดิม มิใช่การตั้งสถานประกอบการนวดเทาเข้าสู่ระบบ แต่ก็สะท้อนถึง

ความเชื่อมั่นและเสถียรภาพของธุรกิจนวดชาว อีกทั้งยังมีส่วนช่วยสร้างการจ้างงานและเสริมสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกต่อธุรกิจนวดไทยในต่างประเทศ

ในขณะเดียวกัน แม้จำนวนสถานประกอบการนวดเทาจะเพิ่มขึ้นจาก 173 แห่ง ในปี 2567 เป็น 182 แห่งในปี 2568 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.2 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าปัญหานวดเทา ยังคงดำรงอยู่และมีแนวโน้มขยายตัว แต่หากพิจารณาในเชิงสัดส่วน พบว่า สัดส่วนสถานประกอบการนวดเทาลดลงเล็กน้อย จากร้อยละ 92 เหลือร้อยละ 91 อันสะท้อนว่าสถานประกอบการนวดชาวที่ถูกกฎหมายและมีมาตรฐานมีการขยายตัวมากกว่าการเติบโตของนวดเทา

อย่างไรก็ดี ปัญหานวดเทาถือเป็นข้อจำกัดที่โครงการไม่สามารถแก้ไขได้โดยลำพัง เนื่องจากเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างที่ซับซ้อน เกี่ยวพันกับทั้งกฎหมาย ระบบการกำกับดูแล และความต้องการของตลาด จึงจำเป็นต้องอาศัยมาตรการทางกฎหมายและความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งจากประเทศไทยและสหรัฐอเมริกาบริบทเอมิเรตส์ เพื่อผลักดันให้เกิดการยกระดับมาตรฐานและบรรเทาการพึ่งพาสถานประกอบการนวดเทาในระยะยาว

2.3.2 ความพึงพอใจของผู้ประกอบการ

การสัมภาษณ์เจ้าของและผู้จัดการสถานประกอบการนวดชาว 9 แห่งที่เข้าร่วมโครงการสะท้อนว่า ทุกแห่งมีความพึงพอใจต่อการดำเนินโครงการอย่างชัดเจน โดยเห็นว่าโครงการมีส่วนสำคัญในการ (1) สร้างภาพลักษณ์เชิงบวกของนวดไทยในสหรัฐอเมริกาบริบทเอมิเรตส์ (2) เสริมสร้างความภาคภูมิใจแก่ผู้ประกอบการและแรงงาน (3) กระตุ้นให้มีการปรับปรุงคุณภาพบริการและสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการอย่างต่อเนื่อง และ (4) ส่งเสริมให้แรงงานนวดพัฒนาทักษะอย่างเป็นระบบ อีกทั้งสถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการยังได้รวมตัวกันก่อตั้ง “ชมรมนวดไทย” เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือและความเข้มแข็งในระยะยาว

ในเชิงเศรษฐกิจ การที่มีสถานประกอบการนวดชาว 3 แห่ง ได้ขยายสาขา ถือเป็นสัญญาณบวกของเสถียรภาพและความเชื่อมั่นทางธุรกิจนวดไทยในตลาดสหรัฐอเมริกาบริบทเอมิเรตส์ ในขณะเดียวกัน ส่งผลให้เกิดการจ้างแรงงานนวดเพิ่มขึ้น 38 คน⁹

ในเชิงข้อเสนอแนะ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่เห็นพ้องว่า ควรดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งผลักดันให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของสหรัฐอเมริกาบริบทเอมิเรตส์ยอมรับมาตรฐานของกรมสนับสนุนบริการ ทั้งด้านมาตรฐานสถานประกอบการ มาตรฐานการฝึกอบรมแรงงานนวด และมาตรฐานผลิตภัณฑ์นวดไทย ในฐานะมาตรฐานนวดไทย เพื่อเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดี ยกระดับขีด

⁹ จำนวนแรงงานนวดชาวเพิ่มขึ้นทั้งสิ้น 38 คน โดยแบ่งเป็นสถานประกอบการ 2 แห่ง แห่งละ 5 คน และอีก 1 แห่ง จำนวน 28 คน ซึ่งเป็นผลจากการขยายสาขาเพื่อรองรับงานเทศกาลระดับโลก Global Village ที่เมืองดูไบ ซึ่งจัดขึ้นในช่วงฤดูหนาวเป็นระยะเวลา 6 เดือน ของทุกปี

ความสามารถในการแข่งขัน ลดปัญหาการซื้อ-ขายประกาศนียบัตร ลดการจ้างงานแรงงานที่ไม่มีคุณภาพ และเปิดโอกาสให้แรงงานนอกระบบที่มีคุณสมบัติสามารถเข้าสู่ระบบอาชีพสุจริตได้ นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะให้จัดทำระบบขึ้นทะเบียนสถานประกอบการและแรงงานนอกระบบที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน รวมถึงส่งเสริมการประชาสัมพันธ์เชิงรุกให้แก่สถานประกอบการที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน เพื่อเข้าร่วมงานมหกรรมสุขภาพระดับนานาชาติที่เมืองดูไบ อาทิ งาน Arab Health Global Healthcare Medical Expo และงาน Thai SELECT Festival โดยมีเป้าหมายเพื่อขยายการยอมรับและสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่คนไทยในระดับชาติและระดับโลก

2.3.3 ความพึงพอใจของแรงงานนอกระบบ

จากการเก็บข้อมูลแรงงานนอกระบบจำนวน 50 คน พบว่า ร้อยละ 90 เป็นเพศหญิง และร้อยละ 90 มีอายุมากกว่า 30 ปี ร้อยละ 94 ผ่านการฝึกอบรมไม่น้อยกว่า 150 ชั่วโมง และร้อยละ 6 ผ่านการฝึกอบรม 280-380 ชั่วโมง ร้อยละ 54 มีประสบการณ์มากกว่า 5 ปี ที่เหลือมีประสบการณ์ 1-5 ปี แรงงานนอกระบบทุกคนมีความเชื่อมั่นว่าโครงการยกระดับมาตรฐานจะช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์คนไทยและความเชื่อมั่นของลูกค้า

อย่างไรก็ตาม ในด้านความเชื่อมั่นต่อรายได้หลังโครงการ พบว่า มีเพียงร้อยละ 26 ที่เชื่อว่ารายได้จะเพิ่มขึ้น ในขณะที่ร้อยละ 74 ไม่เชื่อมั่นว่าจะมีผลต่อรายได้ แม้ทุกคนพึงพอใจกับรายได้และสวัสดิการในปัจจุบัน ซึ่งอยู่ในเกณฑ์เริ่มต้น 30,000 บาท/เดือน สำหรับการทำงานในสถานประกอบการทั่วไป และ 60,000 บาท/เดือน สำหรับการทำงานในสถานประกอบการในโรงแรมระดับ 5 ดาว (ไม่รวมร้อยละของค่าบริการที่สถานประกอบการจะให้¹⁰) รวมถึงค่าที่พัก บริการรถรับ-ส่ง และประกันสุขภาพ ส่วนสวัสดิการพิเศษอื่น ๆ เช่น ค่าอาหาร ค่าซัก-รีดเสื้อผ้า ค่าตัวเครื่องบินไป-กลับประเทศไทย 1 ปี/ครั้ง สิทธิการลาพักร้อน 15-30 วัน/ปี ขึ้นอยู่กับสถานประกอบการแต่ละแห่ง ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นสถานประกอบการในโรงแรมที่มีสวัสดิการพิเศษเหล่านี้

2.3.4 ความพึงพอใจของแรงงานนอกระบบ

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างแรงงานนอกระบบจำนวน 12 คน อายุ 30 ปีขึ้นไป ซึ่งได้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมทักษะแรงงานนอกระบบของสถานเอกอัครราชทูตฯ และผู้ที่มาขอรับความช่วยเหลือจากสถานกงสุลใหญ่ฯ พบว่า กลุ่มดังกล่าวเห็นพ้องว่าการฝึกอบรมทักษะมีประโยชน์อย่างยิ่ง โดยเฉพาะหากเป็นการฝึกอบรมเพื่อให้ได้มาซึ่งประกาศนียบัตรการนวดเพื่อสุขภาพ 150 ชั่วโมง ของกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ และสามารถจัดการฝึกอบรมขึ้นที่สหรัฐอเมริกาหรือเอมิเรตส์ โดย

¹⁰ ค่าบริการนวดไทย 1 ชั่วโมง ที่สถานประกอบการทั่วไปเริ่มต้นที่ 2,000 บาท และตามโรงแรม 5,000 บาท สำหรับร้อยละของค่าบริการที่แรงงานนอกระบบจะได้รับต่อการบริการต่อครั้ง หากเป็นสถานประกอบการทั่วไปจะอยู่ที่ระหว่างร้อยละ 2-5 และตามโรงแรมจะอยู่ที่ระหว่างร้อยละ 5-10

ไม่คิดค่าใช้จ่าย ทั้งนี้ เนื่องจากค่าฝึกอบรมดังกล่าว หากจัดในไทยจะมีค่าใช้จ่ายสูง 8,000-20,000 บาท ขึ้นอยู่กับสถาบันการฝึกอบรมแต่ละแห่ง ข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับความเห็นของผู้ประกอบการ นวดชาวว่า ในกรณีที่ขาดแคลนแรงงาน ได้เคยจ้างและมีความยินดีจ้างแรงงานนวดเท้าที่มี ประกาศนียบัตรดังกล่าว และหากมีการฝึกอบรมในไทยโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย กลุ่มแรงงานนวดเท้า ก็พร้อมเข้าร่วมด้วย

2.3.5 การวิเคราะห์สถิติการออก Emergency Travel Document (ETD)

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบปริมาณการออก Emergency Travel Document (ETD) ของสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองดูไบ ให้แก่แรงงานนวดเท้า ระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2566-กรกฎาคม 2567 กับ เดือนพฤศจิกายน 2567-กรกฎาคม 2568

เดือน	ปี 2566-2567 (จำนวนชุด)	ปี 2567-2568 (จำนวนชุด)	ผลต่าง (+ / -)
พฤศจิกายน	27	52	+25
ธันวาคม	41	65	+24
มกราคม	29	27	-2
กุมภาพันธ์	32	35	+3
มีนาคม	61	26	-35
เมษายน	43	50	+7
พฤษภาคม	83	43	-40
มิถุนายน	55	55	0
กรกฎาคม	70	86	+16
รวม 9 เดือน	441	439	-2

ที่มา: สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองดูไบ (2567-2568)

ตามตารางที่ 3 ซึ่งเปรียบเทียบสถิติการออก ETD ก่อนและหลังการรับรอง สถานประกอบการนวดไทยโดยสถานกงสุลใหญ่ฯ พบว่า จำนวนรวมลดลงเล็กน้อยจาก 441 ชุด เหลือ 439 ชุด (-2 ชุด) โดยมีเดือนที่ลดลงชัดเจน เช่น มีนาคม (-35 ชุด) และพฤษภาคม (-40 ชุด) แต่ก็มีบางเดือนที่เพิ่มขึ้น เช่น พฤศจิกายน (+25 ชุด) และธันวาคม (+24 ชุด) การลดลงในภาพรวม บางส่วนอาจได้รับอิทธิพลจากมาตรการนิรโทษกรรมที่รัฐบาลสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ออกช่วงตุลาคม-

ธันวาคม 2567 และจากข้อเท็จจริงที่ว่าโครงการยกระดับมาตรฐานยังดำเนินมาไม่นาน ผลเชิงปริมาณ จึงยังไม่ปรากฏเด่นชัด

จากการสัมภาษณ์ผู้ริเริ่มโครงการ ได้แก่ กงสุลใหญ่ ณ เมืองดูไบ ผู้สนับสนุนโครงการ ได้แก่ เอกอัครราชทูต ณ กรุงอาบูดาบี อัครราชทูตที่ปรึกษาฝ่ายแรงงานฯ รวมถึงรองผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมอุตสาหกรรมบริการแพทย์ครบวงจร กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ ที่ร่วมตรวจประเมินสถานประกอบการ ตลอดจนผู้แทนชุมชนไทย คาดว่าหากโครงการดำเนินต่อเนื่อง โดยเฉพาะการนำมาตรฐานของกรมสนับสนุนบริการสุขภาพมาเป็นเกณฑ์กลาง ควบคู่กับการสร้างความเข้าใจและยอมรับในมาตรฐานนวดไทยของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของสหรัฐอเมริกาหรือเอมิเรตส์ และสังคมท้องถิ่น และการประชาสัมพันธ์เชิงรุก จะสามารถช่วยลดจำนวนแรงงานนวดเทาและการออก ETD ได้อย่างมีนัยสำคัญ

2.3.6 ความพึงพอใจของลูกค้า

การวิเคราะห์จากความคิดเห็นของลูกค้าผ่านแพลตฟอร์มต่าง ๆ เช่น Google Reviews, TripAdvisor, Facebook และ Instagram พบว่า สถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ ได้รับความชื่นชมอย่างต่อเนื่อง ทั้งก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ โดยลูกค้าให้ความเห็นในด้านความเป็นมืออาชีพ ความสะอาด บรรยากาศผ่อนคลาย และการบริการที่สุภาพ รวมทั้งบางแห่งได้รับการประเมินว่ามีมาตรฐานสูงเทียบเท่าหรือสูงกว่ามาตรฐานโรงแรมระดับ 5 ดาว และประสงค์จะกลับมาใช้บริการอีก แสดงถึงความเชื่อมั่นที่คงที่ นอกจากนี้ ยังมีลูกค้าชื่นชมสถานประกอบการบางแห่งที่แบ่งโซนการให้บริการตามเพศสภาพอย่างชัดเจนตามกฎหมายท้องถิ่น¹¹ ยังประโยชน์ต่อภาพลักษณ์ของสถานประกอบการและความเชื่อมั่นของลูกค้า

2.3.7 การถอดบทเรียนจากต่างประเทศ

1) กรณีการศึกษา “มัลเมโอโมเดล” ในราชอาณาจักรสวีเดน

“มัลเมโอโมเดล” เป็นแนวทางการพัฒนามาตรฐานนวดไทยในสวีเดนที่เน้นการฝึกอบรมผู้ประกอบการให้เข้าใจทั้งด้านธุรกิจ กฎหมาย และมาตรฐานการให้บริการผ่านความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน (Public-Private-People Partnership)¹² ซึ่งจะช่วยยกระดับคุณภาพบริการ เพิ่มความน่าเชื่อถือ และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับสถานประกอบการ

¹¹ ตามข้อกำหนดของกฎหมายอิสลาม มีการแบ่งการให้บริการชาย-หญิง อย่างชัดเจน สถานประกอบการนวดไทยหลายแห่งจึงเลือกเปิดบริการเฉพาะผู้หญิง

¹² รุณิดา เมนะเสวต, การพัฒนาธุรกิจนวดไทยในต่างประเทศอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาโครงการยกระดับมาตรฐานธุรกิจนวดไทยในสวีเดน, (รายงานการศึกษาส่วนบุคคล หลักสูตรนักรับราชการทูต รุ่นที่ 15 สถาบันการต่างประเทศ เทเวศรวงศ์โรปการ กระทรวงการต่างประเทศ, 2567).

เมื่อประยุกต์ใช้ในดูไบและรัฐทางตอนเหนือฯ โมเดลนี้จะสร้างระบบนิเวศที่แข็งแกร่ง โดยภาครัฐทำหน้าที่กำหนดมาตรฐานด้านคุณภาพและความเชี่ยวชาญ (Public-led Initiative) ภาคเอกชนรวมตัวกันผ่านชมรมนวดไทย (Private Sector Unity) เพื่อเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงกับหน่วยงานรัฐและชุมชน พร้อมพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการและบุคลากรให้เข้าใจมาตรฐานใหม่ กฎหมาย และวัฒนธรรมท้องถิ่น ขณะที่ภาคประชาชนมีส่วนร่วม (People Empowerment) ในการสร้างการรับรู้และสนับสนุนสถานประกอบการนวดไทยที่ได้รับมาตรฐาน

ผลลัพธ์คือการยกระดับภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นในธุรกิจนวดไทย เพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ และสร้างรากฐานให้ธุรกิจเติบโตอย่างมั่นคง มีมาตรฐาน และเป็นที่ยอมรับในสหรัฐอเมริกาและอเมริกา

2) กรณีการศึกษาการนำมาตรฐานสถานประกอบการสปาและนวดเพื่อสุขภาพของไทยไปประยุกต์ใช้ในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

การนำมาตรฐานของกรมสนับสนุนบริการสุขภาพไปใช้ในเยอรมนีประสบความสำเร็จจากการกำหนดเกณฑ์กลางที่สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น ควบคู่กับการจัดตั้งสมาคมนวดและสปาไทยในเยอรมนี ทำหน้าที่ส่งเสริม ฝึกอบรม ตรวจจับและสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการให้เข้มแข็ง กลไกดังกล่าวช่วยยกระดับคุณภาพบริการ เสริมสร้างความปลอดภัยแก่ลูกค้า และทำให้กระบวนการตรวจสอบมีความต่อเนื่องและโปร่งใส¹³

สำหรับเมืองดูไบและรัฐทางตอนเหนือฯ แนวทางนี้สามารถนำมาตรฐานสถานประกอบการ หลักสูตรฝึกอบรม และมาตรฐานผลิตภัณฑ์จากไทยมาใช้เป็นเกณฑ์กลาง โดยมีชมรมนวดไทยในสหรัฐอเมริกาทำหน้าที่เป็นกลไกหลักในการประสานงาน ออกใบรับรอง ตรวจประเมิน และประชาสัมพันธ์ ทั้งนี้ จำเป็นต้องปรับให้สอดคล้องกับกฎหมายท้องถิ่น โดยเฉพาะข้อกำหนดเรื่องการแยกบริการนวดชาย-หญิง (ชายนวดชาย หญิงนวดหญิง) และข้อห้ามการค้าประเวณีที่ผิดกฎหมายและขัดต่อศีลธรรมในสหรัฐอเมริกาและอเมริกา นอกจากนี้ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการรับรองและตรวจประเมินจะช่วยสร้างความโปร่งใส ลูกค้าสามารถตรวจสอบข้อมูลสถานประกอบการที่ได้รับการรับรองผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ได้อย่างสะดวก

ผลลัพธ์คือจะช่วยยกระดับมาตรฐานนวดไทยในสหรัฐอเมริกาและอเมริกาให้เป็นที่ยอมรับในวงกว้าง สร้างความมั่นใจด้านคุณภาพและความปลอดภัยแก่ลูกค้า ส่งเสริมภาพลักษณ์เชิงบวก และเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจนวดไทยในตลาดสหรัฐอเมริกาและอเมริกาได้อย่างยั่งยืน

¹³ ภัทรพล จิงสมเจตไพศาล, การพัฒนามาตรฐานสถานประกอบการสปาและนวดเพื่อสุขภาพไทยในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี, รายงานการศึกษาส่วนบุคคล หลักสูตรนักรับราชการทูต รุ่นที่ 11 สถาบันการต่างประเทศ เทเวศรวิโรฒการ กระทรวงการต่างประเทศ, 2562.

3) กฎระเบียบการออกใบอนุญาตสถานประกอบการนวดและแรงงานนวด

ในเมืองดูไบ การออกใบอนุญาตสถานประกอบการนวดมีความเข้มงวดสูง สถานประกอบการนวดต้องจดทะเบียนเป็น Massage Center และปฏิบัติตามข้อกำหนดของหน่วยงานท้องถิ่น เช่น Department of Economic Development, Dubai Municipality รวมถึงข้อกำหนดด้านสุขอนามัยของ Dubai Health Authority แรงงานนวดต้องผ่านการฝึกอบรมอย่างน้อย 600 ชั่วโมง และการทดสอบมาตรฐานฝีมือของดูไบก่อนได้รับ Masseur License ซึ่งสะท้อนการมองบริการนวดในมิติ “กึ่งการรักษา” และควบคุมมาตรฐานอย่างเข้มงวด

ในทางกลับกัน รัฐทางตอนเหนือฯ ได้แก่ รัฐชาร์จาห์ รัฐราสอัลไคมา รัฐฟูไจราห์ และรัฐอุมม์ อัล ไกวเวน กำหนดเกณฑ์ฝึกอบรมต่ำกว่ามาก โดยส่วนใหญ่ต้องการหลักฐานการฝึกอบรมเพื่อใช้ประกอบการขอรับการตรวจลงตรา ซึ่งแรงงานนวดส่วนใหญ่จะยื่นประกาศนียบัตรการนวดเพื่อสุขภาพ 150 ชั่วโมง ซึ่งเป็นมาตรฐานการฝึกอบรมขั้นต่ำของกรมสนับสนุนบริการสุขภาพของไทย สำหรับการนวดเพื่อผ่อนคลาย ในขณะที่รัฐอัจมานไม่มีข้อกำหนดชั่วโมงฝึกอบรม ส่งผลให้การดำเนินธุรกิจง่ายกว่า นอกจากนี้ สถานประกอบการนวดในโรงแรมอยู่ภายใต้ Hotel License จึงไม่ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดการฝึกอบรมแบบร้าน stand-alone

จากที่แต่ละรัฐมีการกำหนดมาตรฐานที่แตกต่างกัน ทั้งในด้านระดับความเข้มงวดและความซับซ้อนของการดำเนินการขอใบอนุญาต ประกอบกับตามข้อกำหนดด้านการออกใบอนุญาตสถานประกอบการสุขภาพและสุขภาพองค์รวม (Health and Wellness Licensing) รวมถึงข้อกำหนดทางศาสนาอิสลามและข้อบังคับของเทศบาลท้องถิ่น การให้บริการนวดต้องแยกตามเพศอย่างชัดเจน (“ชายนวดชาย”/“หญิงนวดหญิง”) และผู้ประกอบการต้องออกแบบระบบให้เป็นไปตามมาตรฐานนี้ เพื่อความปลอดภัยและความเหมาะสมทางวัฒนธรรม¹⁴ สถานประกอบการหลายแห่งจึงเลือกใช้ Beauty Salon License แทน ซึ่งสามารถมีแรงงานนวดเพื่อผ่อนคลาย ไม่มีการระบุข้อจำกัดจำนวนชั่วโมงนวด เพียงให้มีหลักฐานการฝึกอบรม รวมถึงเปิดให้บริการเฉพาะผู้หญิง

นอกจากนี้ ยังพบว่า การตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่เทศบาล (baladiyah) มุ่งเน้นด้านสุขอนามัยของสถานประกอบการและใบตรวจสุขภาพประจำปีของแรงงาน ความถี่ของการตรวจมีตั้งแต่เดือนละครั้งไปจนถึงปีละครั้งโดยไม่มีข้อกำหนดตายตัว ทำให้ความสัมพันธ์ (connection) กับเจ้าหน้าที่มีบทบาทสำคัญ กฎระเบียบเกี่ยวกับการนวดยังสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา เพียงมีหนังสือแจ้งถึงสถานประกอบการ

¹⁴ Ministry of Health and Prevention, UAE, Guidelines for Licensing Health-related Professions and Establishments, Abu Dhabi, 2024.

จุดอ่อนต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นความแตกต่างของกฎระเบียบและมาตรฐานการบังคับใช้ระหว่างเมืองดูไปกับรัฐทางตอนเหนือฯ สายสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ ข้อยกเว้นสำหรับสถานประกอบการนวดในโรงแรมที่ไม่อยู่ในระบบตรวจสอบคุณภาพของหน่วยงานด้านสุขภาพ การที่บางรัฐมีเกณฑ์ฝึกอบรมต่ำหรือไม่มีเกณฑ์เลย ทำให้เกิดการซื้อ-ขายประกาศนียบัตรการนวดไทยเพื่อสุขภาพ 150 ชั่วโมง จากไทย เพื่อใช้ประกอบการขอตรวจลงตราโดยไม่ผ่านกระบวนการพัฒนาทักษะจริง นอกจากนี้ ผู้ประกอบการจำนวนหนึ่งไม่เชื่อมั่นในมาตรฐานของสถาบันฝึกอบรมในไทย จึงจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมของตนเองในไทย เพื่อผลิตบุคลากรตามความต้องการของตลาดสหรัฐอเมริกาสำหรับเอมิเรตส์ และส่งออกโดยตรง ซึ่งแม้จะตอบโจทย์เชิงพาณิชย์ แต่ก็สะท้อนการขาดมาตรฐานกลางและการกำกับดูแลที่เป็นเอกภาพ ทำให้คุณภาพการให้บริการไม่สม่ำเสมอ และเปิดช่องให้ธุรกิจนวดเทาเกิดขึ้นได้ง่าย

4) บันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลของสหรัฐอเมริกาสำหรับเอมิเรตส์ว่าด้วยเรื่องแรงงาน

บันทึกความเข้าใจฉบับนี้มีวัตถุประสงค์หลักในการส่งเสริมการจัดส่งแรงงานไทยที่มีทักษะพร้อมการคุ้มครองสิทธิแรงงาน โดยกำหนดให้มีการจัดตั้งกลไกประสานงานระหว่างสองฝ่าย รวมถึงจัดให้มีระบบแก้ไขข้อพิพาทที่อาจเกิดขึ้นจากการจ้างงาน อย่างไรก็ตาม นับตั้งแต่การลงนามเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2550 และต่ออายุโดยอัตโนมัติทุก 4 ปี ยังไม่มีการดำเนินการตามบันทึกความเข้าใจนี้อย่างเป็นรูปธรรม

ฝ่ายแรงงานฯ ให้ข้อมูลว่า ตลาดแรงงานสหรัฐอเมริกาสำหรับเอมิเรตส์ไม่ถือเป็นตลาดเป้าหมายหลักของแรงงานไทย เนื่องจากยังไม่มีข้อกำหนดค่าแรงขั้นต่ำ อัตราค่าจ้างปัจจุบันไม่ถึงจุดเท่ากับตลาดแรงงานสำคัญอื่น ๆ เช่น ญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ และจำนวนแรงงานไทยที่ทำงานในตลาดนี้ยังมีสัดส่วนน้อยเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ

ที่ผ่านมา กระทรวงแรงงานมีท่าทีว่า หากภาคเอกชนเป็นผู้ขับเคลื่อนการส่งแรงงานไปสหรัฐอเมริกาสำหรับเอมิเรตส์โดยผ่านการรับรองจากกระทรวงแรงงาน จะช่วยเพิ่มความคล่องตัวและลดข้อจำกัดด้านกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาว่า แรงงานนวดไทยเป็นกลุ่มแรงงานขนาดใหญ่ที่สุดในตลาดนี้ กล่าวคือ ร้อยละ 29.45 ของแรงงานไทยทั้งหมด รวมถึงปัญหาธุรกิจ “นวดเทา” ที่ยังคงเป็นปัญหาเรื้อรัง จึงอาจถึงเวลาที่กระทรวงแรงงานต้องพิจารณาจัดทำบันทึกความเข้าใจ (ฉบับใหม่) โดยระบุการส่งเสริมแรงงานในสาขานวดไทยอย่างชัดเจน และมีบทบาทสำคัญเสมือน “นายหน้า” ส่งออกแรงงานนวดไทยคุณภาพมายังสหรัฐอเมริกาสำหรับเอมิเรตส์

บันทึกความเข้าใจ (ฉบับใหม่) จึงควรกำหนดมาตรการสำคัญที่ครอบคลุม ทั้งการยกระดับมาตรฐานบุคลากร โดยจัดฝึกอบรมและทดสอบแรงงานนวดไทยตามมาตรฐานไทยที่ได้รับการยอมรับในสหรัฐอเมริกาสำหรับเอมิเรตส์ การส่งออกแรงงานไทยอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้แรงงานนวดไทยที่

ผ่านการรับรองไปทำงานในสหรัฐอเมริกาหรับเอมิเรตส์เป็นประจำทุกปี การปราบปรามธุรกิจนวดเท้าผ่านความร่วมมือระหว่างไทยและสหรัฐอเมริกาหรับเอมิเรตส์ในการกวาดล้างและป้องกัน เพื่อสร้างภาพลักษณ์เชิงบวก และการสร้างความเชื่อมั่นต่อนายจ้างและลูกค้า โดยร่วมมือด้านประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความมั่นใจในคุณภาพ ความปลอดภัย และมาตรฐานวิชาชีพของนวดไทย

ทั้งนี้ แนวทางดังกล่าวจะมีส่วนช่วยในการยกระดับภาพลักษณ์ มาตรฐาน และความน่าเชื่อถือของนวดไทยในสหรัฐอเมริกาหรับเอมิเรตส์อย่างเป็นระบบและยั่งยืน อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้ตลาดแรงงานในสหรัฐอเมริกาหรับเอมิเรตส์เป็นช่องทางสำคัญในการขยายธุรกิจบริการสุขภาพของไทยไปสู่ระดับสากล อย่างไรก็ตาม ฝ่ายแรงงานฯ ได้แจ้งว่า การดำเนินการในเรื่องนี้ยังคงต้องขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐบาลและผู้บริหารกระทรวงแรงงานในขณะนั้นเป็นสำคัญ

2.3.8 ผลการดำเนินการของหน่วยงานต่าง ๆ และข้อจำกัดในการแก้ไขปัญหา นวดเท้า

ตารางที่ 4 แนวทางที่ผ่านมาและข้อจำกัดในการดำเนินการแก้ไขปัญหา นวดเท้า

แนวทาง	การดำเนินการที่ผ่านมาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ข้อจำกัด
ต้นน้ำ: การป้องกันและสร้าง ความตระหนักรู้ใน ประเทศไทย	1. การประชาสัมพันธ์และให้ความรู้: หน่วยงานภาครัฐและเอกชน เช่น กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) มูลนิธิพิทักษ์สตรี และมูลนิธิปวีณา ร่วมกันจัดทำสื่อและลงพื้นที่เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับชีวิตจริงของแรงงานนวดเท้า ภัยที่อาจเกิดขึ้น และบทลงโทษทางกฎหมายในสหรัฐอเมริกาหรับเอมิเรตส์ 2. การเฝ้าระวัง: สร้างเครือข่ายเยาวชนและผู้นำชุมชนเพื่อช่วยเฝ้าระวังและป้องกัน 3. การควบคุมการจัดหางาน: กระทรวง	1. ทศนคติและแรงจูงใจทางการเงิน: แรงงานนวดเท้ามีทัศนคติที่เปลี่ยนได้ยาก โดยเฉพาะหากเป็นอาชีพจากรุ่นสู่รุ่น และมีแรงจูงใจจากหนี้สินและรายได้ที่สูง 2. การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย: การประชาสัมพันธ์ยังไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายหลักได้อย่างทั่วถึง และไม่มีความเป็นเอกภาพ 3. ขาดแรงจูงใจในการทำอาชีพนวดเท้า: หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงแรงงาน และกระทรวงสาธารณสุข ไม่มีสวัสดิการและการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมอาชีพนวดไทยอย่างจริงจัง 4. ข้อจำกัดทางกฎหมาย: หน่วยงานรัฐไม่สามารถสกัดกั้นการเดินทางของคนไทย หรือปิดกั้นเว็บไซต์และแพลตฟอร์มต่างประเทศที่มี

แนวทาง	การดำเนินการที่ผ่านมาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ข้อจำกัด
	แรงงานร่วมกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ดำเนินคดีกับแม่แท้ก 4. การสนับสนุนการเดินทางถูกกฎหมาย: ส่งเสริมการเดินทางไปทำงานผ่านระบบของกรมการจัดหางาน 5. การสร้างภาพลักษณ์นวดไทยเชิงบวก: กระทรวงสาธารณสุขปลูกฝังภาพลักษณ์นวดไทยให้เป็น soft power 6. การฝึกอบรม: กรมสนับสนุนบริการสุขภาพมีการขึ้นทะเบียนเครือข่ายสถาบันฝึกอบรมที่ออกประกาศนียบัตรการนวดไทยเพื่อสุขภาพ 150 ชั่วโมง เป็นจำนวนมาก	โฆษณาผิดกฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ เว้นแต่จะมีหลักฐานและหมายศาลที่ชัดเจน¹⁵ 5. ข้อจำกัดด้านฝึกอบรม: มีค่าใช้จ่ายสูง และมีการซื้อ-ขาย ประกาศนียบัตร
กลางน้ำ: การควบคุมและปราบปรามที่เมืองดูไบและรัฐทางตอนเหนือฯ	1. มาตรการคัดกรองนักท่องเที่ยว: สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองดูไบออกมาตรการสุ่มตรวจเงินติดตัวของนักท่องเที่ยวขาเข้า (30,000 บาท) เพื่อคัดกรอง 2. การประสานงานกับสายการบิน: ขอความร่วมมือจากสายการบินต้นทุนต่ำเพื่อตรวจสอบการเดินทางของผู้โดยสารที่ต้องสงสัย 3. การปราบปราม: ตำรวจดูไบดำเนินการจับกุมและออกมาตรการนิรโทษกรรมเป็นช่วง ๆ เมื่อมีจำนวนแรงงานนวดเทาล้นตลาด	1. ระบบการขอรับการตรวจลงตรา: การขอรับตรวจลงตราดำเนินการผ่านนายหน้า เช่น สายการบิน บริษัทนำเที่ยว และโรงแรม ไม่ใช่สถานเอกอัครราชทูตสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ประจำประเทศไทย ทำให้มีการซื้อ-ขาย การตรวจลงตราเกิดขึ้นได้ง่าย 2. ธุรกิจเช่าเงินโขว: มีธุรกิจเช่าเงินสำหรับแสดงต่อเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง ทำให้มาตรการสุ่มตรวจเงินไม่มีประสิทธิภาพ 3. การขาดความร่วมมือ: สายการบินเน้นผลประโยชน์ทางธุรกิจ ทำให้การขอความร่วมมือไม่มีประสิทธิภาพ 4. ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ: ทางการสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ให้ความสำคัญกับภาพลักษณ์ประเทศ การท่องเที่ยว และเศรษฐกิจ มากกว่าการปราบปรามแรงงานนวดเทา ซึ่งมองว่ามี

¹⁵ สำนักงานตรวจการแผ่นดิน, ขอจัดส่งสรุปรายงานการประชุมหารือและให้ความเห็นเกี่ยวกับกรณีคนไทยถูกหลอกลวงหรือชักชวนให้ลักลอบทำงานผิดกฎหมาย ณ เมืองดูไบ สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2567 และขอทราบความคืบหน้าการดำเนินการและความเห็นในการปฏิบัติงาน, หนังสือที่ ผผ 1103/1108, 16 พฤษภาคม 2568.

แนวทาง	การดำเนินการที่ผ่านมาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ข้อจำกัด
		จำนวนไม่มาก เมื่อเปรียบเทียบกับภาระการกระทำผิดกฎหมายอื่น เช่น กระบวนการ call center การขนส่งยาเสพติด อีกทั้งหน่วยงานยังช่วยลดปัญหาอาชญากรรมของประเทศ เนื่องจากพลเมืองส่วนใหญ่เป็นแรงงานอินเดียและปากีสถาน การปราบปรามจึงไม่ต่อเนื่อง การกระทำผิดถูกมองข้ามไปบ้าง โดยส่วนใหญ่ตำรวจท้องถิ่นจะระบุเป็นความผิดลักลอบทำงานผิดกฎหมายและเนรเทศ
ปลายน้ำ: การช่วยเหลือเหยื่อยาและป้องกันการกลับเข้าสู่วงจรเดิม	1. การช่วยเหลือฉุกเฉิน: สถานกงสุลใหญ่ฯ ให้ความช่วยเหลือคนไทยที่ตกทุกข์ได้ยากในการเดินทางกลับไทย นอกจากนี้ มีการสร้างเครือข่ายอาสาสมัครแรงงานและอาสาสมัครกระทรวงพัฒนาสังคมฯ เพื่อเป็นผู้ช่วยเฝ้าระวังและให้ความช่วยเหลือแรงงานนอกระบบ 2. การปราบปรามแม่เตี๊ยก: DSI ดำเนินคดีกับแม่เตี๊ยกที่ไทย ตามที่ได้รับร้องเรียนจากแรงงานนอกระบบ 3. โครงการยกระดับนวดไทย: ประกอบด้วย การรับรองสถานประกอบการ การฝึกอบรม บุคลากร และการทดสอบสมรรถนะบุคลากร โดยสถานกงสุลใหญ่ฯ และทีมประเทศไทย	1. ข้อจำกัดด้านทรัพยากรและกฎระเบียบของสหรัฐอเมริกาสำหรับเอมิเรตส์: สถานกงสุลใหญ่ฯ มีข้อจำกัดด้านบุคลากรและงบประมาณในการช่วยเหลืออย่างทั่วถึง ในขณะที่อาสาสมัครขาดงบประมาณและสวัสดิการสนับสนุนจากภาครัฐ นอกจากนี้ ระเบียบของสหรัฐอเมริกาสำหรับเอมิเรตส์ให้ผู้ร้องต้องแจ้งความด้วยตนเอง ในขณะที่แรงงานนอกระบบมีข้อจำกัดด้านภาษาอังกฤษและมีความกลัวถูกจับดำเนินคดีและจะไม่สามารถกลับไทย จึงหลีกเลี่ยงการติดต่อกับตำรวจท้องถิ่น 2. การขาดพยานหลักฐาน: แรงงานนอกระบบส่วนใหญ่จะเปลี่ยนคำให้การเมื่อกลับถึงไทยและไม่ยอมให้เบาะแส ทำให้ DSI ไม่สามารถดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด โดยเฉพาะในต่างประเทศได้ 3. การขาดความร่วมมือระดับรัฐของสองประเทศ: ยังไม่มีความร่วมมืออย่างจริงจังของสองฝ่ายในการปราบปรามกระบวนการนวดไทยอย่างจริงจัง ส่วนใหญ่ DSI จะจับได้เฉพาะแม่เตี๊ยกที่ไทย ไม่สามารถโยงถึงตัวแม่เตี๊ยกและมาตามเทาที่สหรัฐอเมริกาสำหรับเอมิเรตส์ 4. ข้อจำกัดในการออกหนังสือเดินทาง: ระเบียบกระทรวงการต่างประเทศฯ ไม่ได้ห้าม

แนวทาง	การดำเนินการที่ผ่านมาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ข้อจำกัด
		การออกหนังสือเดินทางใหม่แก่บุคคลที่เคยได้รับความช่วยเหลือ เป็นเพียงการขึ้น watchlist/blacklist ของกระทรวงการต่างประเทศโดยกรมการกงสุล ซึ่งไม่ได้เป็นแบบเรียลไทม์ จึงไม่ทันเล่ห์ของแรงงานนอวเตาที่กลับไปถึงไทยและขอทำหนังสือเดินทางทันที ทำให้สามารถกลับไปทำงานที่สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์หากไม่ติดคดีความ หรือประเทศอื่นในกลุ่ม GCC ได้อีก 5. การขาดระบบติดตาม: ไม่มีการติดตามแรงงานนอวเตาที่เดินทางกลับมาอย่างเป็นระบบ เนื่องจากไม่ได้มีการลงทะเบียนและประสานงานข้อมูลไว้ ส่งผลให้ไม่ได้มีความช่วยเหลือ ฝึกอบรม และป้องกันการกระทำผิดซ้ำ 6. การขาดระบบลงทะเบียนแรงงานนอวเตา: ทั้งที่ผ่านการรับรองจากฝ่ายแรงงานฯ และที่อบรมกับทีมประเทศไทย เพื่อยกระดับอย่างต่อเนื่อง

ที่มา : สำนักงานตรวจการแผ่นดิน (2568)

จากตารางที่ 4 จะเห็นได้ว่ามีความพยายามแก้ไขปัญหานอวเตาในคูโบและรัฐทางตอนเหนือๆ ใน 3 ระดับ ได้แก่ ต้นน้ำ (การป้องกัน)-กลางน้ำ (การควบคุม/ปราบปราม)-ปลายน้ำ (การเยียวยา/ป้องกัน) โดยมีหลายหน่วยงานเข้ามามีส่วนร่วม แต่ผลลัพธ์ยังคงจำกัด เนื่องจากมีปัจจัยและข้อจำกัดหลายประการ ดังนี้

ในระดับต้นน้ำ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมุ่งเน้นการประชาสัมพันธ์และให้ความรู้เกี่ยวกับภัยของอาชีพนอวเตา อย่างไรก็ดี กลยุทธ์เหล่านี้ยังไม่สามารถโน้มน้าวผู้ที่ต้องการเดินทางไปทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากแรงจูงใจจากรายได้และภาระหนี้สินที่สูงยังคงเป็นตัวขับเคลื่อนหลัก นอกจากนี้ ระบบฝึกอบรมและการรับรองมาตรฐานนอวเตาไทยยังมีค่าใช้จ่ายสูงและยังไม่ได้รับการยอมรับจากสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ จึงทำให้แรงงานหันไปใช้วิธีการที่ไม่ถูกต้องได้ง่าย

ในระดับกลางน้ำ การควบคุมแรงงานที่อยู่ในสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์เผชิญความยากลำบาก เนื่องจากระบบการตรวจลงตราที่ดำเนินการผ่านตัวแทน ทำให้เกิดธุรกิจซื้อ-ขาย

การตรวจลงตราและธุรกิจ “เช่าเงินโฆร์” ซึ่งช่วยให้แรงงานสามารถหลีกเลี่ยงมาตรการคัดกรองได้ง่าย อีกทั้งทางการสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ให้ความสำคัญกับภาพลักษณ์ ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ และการท่องเที่ยวเป็นหลัก ทำให้การปราบปรามไม่สามารถดำเนินอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

ในระดับปลายน้ำ แม้ว่าจะมีความช่วยเหลือจากสถานกงสุลใหญ่ฯ และเครือข่ายอาสาสมัคร การดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดยังคงเป็นเรื่องยาก เนื่องจากแรงงานนวดเทาไม่ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อรูปคดีและมีความหวังเพียงว่าจะสามารถกลับไปทำงานที่สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์หรือประเทศอื่น ๆ ในกลุ่ม GCC อีกในอนาคต นอกจากนี้ ระเบียบการออกหนังสือเดินทางฯ ก็ไม่ได้เป็นอุปสรรคในการเดินทางกลับไปซ้ำ ทำให้ปัญหานี้ยังคงวนเวียนไม่สิ้นสุด

2.4 สรุปการศึกษา

จากการวิเคราะห์ประเด็นการศึกษาและผลการดำเนินงานของโครงการ พบข้อสรุปสำคัญ ดังนี้

2.4.1 โครงการยกระดับมาตรฐานนวดไทยในคูโบและรัฐทางตอนเหนือของสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ ได้สร้างผลลัพธ์เชิงบวกในระยะสั้นอย่างชัดเจน ทั้งในด้านการยกระดับภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นของผู้รับบริการ การปรับปรุงคุณภาพบริการและสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการ ตลอดจนการสร้างแรงกระตุ้นให้ผู้ประกอบการและแรงงานนวดขาวเกิดความตื่นตัวในการพัฒนาตนเองผ่านการฝึกอบรมและการทดสอบสมรรถนะตามมาตรฐาน ส่งผลให้สถานประกอบการเกิดความภาคภูมิใจ ขยายสาขา รวมตัวกันจัดตั้งเป็น “ชมรมนวดไทย” เพื่อสร้างเครือข่ายในเชิงอาชีพ ขณะที่แรงงานนวดขาวมีความมั่นใจในวิชาชีพมากขึ้น แม้ว่ารายได้จะยังไม่ปรับตัวเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

2.4.2 โครงการมีส่วนช่วยบรรเทาปัญหาภาพลักษณ์ “นวดเทา” ได้ในระดับหนึ่ง โดยสถิติการออกเอกสาร ETD ให้แก่แรงงานนวดเทา มีแนวโน้มลดลง แม้ว่าการวิเคราะห์ผลดังกล่าวจำเป็นต้องพิจารณาพร้อมกับปัจจัยแวดล้อม เช่น ระยะเวลาโครงการที่ยังอยู่ในช่วงเริ่มต้น และมาตรการนิรโทษกรรมแรงงานของรัฐบาลสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ในห้วงเวลาเดียวกัน นอกจากนี้ แม้ว่าจำนวนสถานประกอบการนวดเทาในภาพรวมยังคงเพิ่มขึ้น แต่สัดส่วนเมื่อเปรียบเทียบกับนวดขาวเริ่มมีแนวโน้มลดลง สะท้อนให้เห็นถึงผลทางอ้อมของโครงการที่ช่วยเสริมศักยภาพและความน่าเชื่อถือของนวดขาวในการแข่งขันและการขยายตัว ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการปรับสมดุลตลาดในทิศทางบวก

2.4.3 จากผลการศึกษา สามารถสรุปได้ว่า โครงการควรได้รับการสานต่ออย่างต่อเนื่อง โดยสมมติฐานการวิจัยที่ระบุในข้อ 2.1.2 ยังคงมีความถูกต้อง กล่าวคือ การยึดมาตรฐานของกรมสนับสนุนบริการสุขภาพเป็นเกณฑ์กลางในการรับรองสถานประกอบการ บุคลากร และผลิตภัณฑ์

ควบคู่กับการบริหารจัดการแบบองค์รวม ครอบคลุมตั้งแต่ต้นน้ำ-กลางน้ำ-ปลายน้ำ ซึ่งประกอบด้วยการฝึกอบรม การปรับแก้ไขกฎหมายและกฎระเบียบของไทยและสหรัฐอเมริกา เอมิเรตส์ การคุ้มครองแรงงาน ความร่วมมือภาครัฐ-เอกชน-ประชาชน การประชาสัมพันธ์เชิงรุก การปราบปราม การจัดตั้งและบูรณาการฐานข้อมูล การติดตามประเมินผล รวมถึงการส่งเสริมบริการนวด ที่สอดคล้องกับกฎหมายและวัฒนธรรมท้องถิ่น ทั้งรูปแบบ “ชายนวดชาย” และ “หญิงนวดหญิง” ซึ่งผู้ประกอบการต้องออกแบบระบบให้เหมาะสมกับเพศและวัฒนธรรม การดำเนินการนี้ไม่เพียงสร้างความเชื่อมั่นและความปลอดภัยแก่ผู้รับบริการ แต่ยังเสริมภาพลักษณ์ของนวดชาวและเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน ทำให้ธุรกิจนวดชาวในคูไบและรัฐทางตอนเหนือฯ เติบโตอย่างยั่งยืน พร้อมบรรเทาปัญหาภาพลักษณ์ของนวดเทาในระยะยาว

บทที่ 3

ข้อเสนอ

3.1 ข้อเสนอเชิงนโยบาย

จากการศึกษา การยกระดับมาตรฐานและการแก้ไขปัญหาขนาดไทยในดูไบและรัฐทางตอนเหนือฯ จำเป็นต้องดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยใช้มาตรฐานของกรมสนับสนุนบริการสุขภาพเป็นเกณฑ์กลางครอบคลุมตั้งแต่สถานประกอบการ บุคลากร จนถึงผลิตภัณฑ์ อย่างไรก็ตาม ปัญหาภาพลักษณ์เชิงลบที่เกี่ยวข้องกับ “นวดเทา” ยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเป็นรูปธรรมและบูรณาการในระดับชาติ เนื่องจากนโยบายส่วนใหญ่ยังมุ่งเน้นเพียงภายในประเทศ ขณะที่การดำเนินงานในต่างประเทศยังขาดความเป็นระบบ การริเริ่มโครงการนำร่องในดูไบและรัฐทางตอนเหนือฯ จึงนับเป็นพัฒนาการสำคัญภายใต้แนวคิด “เอาน้ำดีไล่น้ำเสีย” เพื่อยกระดับและสร้างความภาคภูมิใจให้แก่ผู้ประกอบการและแรงงานไทย อีกทั้งสามารถต่อยอดเป็นต้นแบบหนึ่งที่สามารถประยุกต์ใช้ได้จริง โดยเฉพาะในประเทศที่มีบริบททางวัฒนธรรมใกล้เคียงกัน

ทั้งนี้ การขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าวยังเผชิญความท้าทายหลายด้าน เช่น ข้อจำกัดด้านทรัพยากร ความซับซ้อนของกฎหมายและกฎระเบียบในแต่ละรัฐของสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ และความต่อเนื่องของนโยบายจากหน่วยงานไทยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพในระยะแรก ควรให้ฝ่ายแรงงานประจำสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงอาบูดาบี ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อน โดยได้รับการสนับสนุนจากทีมประเทศไทยในสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ ภายใต้การกำกับดูแลของเอกอัครราชทูต ณ กรุงอาบูดาบี (หากได้รับความเห็นชอบ) และการประสานงานใกล้ชิดกับกรมสนับสนุนบริการสุขภาพและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งของไทยและสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ เพื่อให้การดำเนินงานมีความต่อเนื่องและเป็นระบบมากยิ่งขึ้น โดยมีข้อเสนอ ดังนี้

3.1.1 การผลักดันการยอมรับมาตรฐานนวดไทยในสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์

ประเทศไทยควรใช้เวทีทวิภาคีที่สำคัญ ได้แก่ การประชุม United Arab Emirates-Thailand Consular Consultations ครั้งที่ 1 ซึ่งกำหนดจัดขึ้น ณ กรุงอาบูดาบี ในวันที่ 29 กันยายน 2568 เป็นช่องทางหลักในการผลักดันให้มาตรฐานนวดไทยของกรมสนับสนุนบริการ

สุขภาพได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการในสหราชอาณาจักร¹⁶ การมีมาตรฐานกลางนี้จะช่วยสร้างความน่าเชื่อถือและเสริมสร้างภาพลักษณ์ “Authentic Nuad Thai” ให้เป็นที่รับรู้ในวงกว้าง โดยในการเจรจา ควรชี้ให้ฝ่ายสหราชอาณาจักรเห็นถึงผลประโยชน์ร่วมกัน อาทิ การที่พลเมืองจะได้รับบริการที่มีคุณภาพ ซึ่งจะช่วยบรรเทาปัญหาสังคมที่เกิดจากการลักลอบทำงานผิดกฎหมาย เช่น การแพร่กระจายของโรคระบาด การสูญเสียรายได้เข้ารัฐ ความเสี่ยงต่อการค้ามนุษย์ และอาชญากรรม ในขณะเดียวกัน ประเทศไทยจะได้รับประโยชน์ในหลายมิติ ได้แก่ การคุ้มครองแรงงานนอกระบบ ซึ่งเป็นกลุ่มแรงงานไทยที่ใหญ่ที่สุดในสหราชอาณาจักร การส่งเสริมการจ้างงานที่ถูกต้อง และการขยายตลาดให้กับผู้ประกอบการไทย

3.1.2 การฝึกอบรมแรงงานนอกระบบให้มีมาตรฐาน

จำเป็นต้องมีการจัดฝึกอบรมแรงงานนอกระบบอย่างเป็นระบบ ทั้งในประเทศไทยและสหราชอาณาจักร ภายใต้การสนับสนุนของรัฐบาลไทย โดยใช้หลักสูตรนอกระบบเพื่อสุขภาพ 150 ชั่วโมง ซึ่งเป็นหลักสูตรขั้นต่ำของกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ เพื่อให้แรงงานมีทักษะที่ได้มาตรฐานและเป็นที่ยอมรับในต่างประเทศ สำหรับการฝึกอบรมในไทยจะช่วยเปิดโอกาสให้แรงงานนอกระบบที่เดินทางกลับไทยเข้าสู่ระบบที่ถูกต้อง ในขณะที่การฝึกอบรมในสหราชอาณาจักรจะต่อยอดโครงการยกระดับมาตรฐานนอกระบบที่ทีมประเทศไทยดำเนินการอยู่ โดยมุ่งเน้นกลุ่มแรงงานนอกระบบที่มีประสบการณ์ แต่ยังไม่มีการศึกษาอบรมนอกระบบเพื่อสุขภาพ 150 ชั่วโมง ของกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ หรือที่ชื่อประกาศนียบัตร รวมถึงแรงงานนอกระบบที่ไม่ประสงค์เดินทางกลับไทย การผลิตบุคลากรใหม่ในทั้ง 2 พื้นที่นี้ จะช่วยลดโอกาสที่แรงงานนอกระบบจะกลับเข้าสู่วงจรผิดกฎหมายในระยะยาว

3.1.3 การจัดทำฐานข้อมูลกลางเพื่อการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

ควรจัดตั้งศูนย์ข้อมูลนอกระบบ (Nuad Thai Information Center) ในรูปแบบออนไลน์ที่เชื่อมโยงข้อมูลสถานประกอบการนอกระบบที่ได้รับการรับรองมาตรฐานในสหราชอาณาจักรกับข้อมูลแรงงานนอกระบบในไทยและสหราชอาณาจักรที่ผ่านการฝึกอบรม 150 ชั่วโมงและได้รับประกาศนียบัตรจากสถาบันการฝึกอบรมนอกระบบที่ขึ้นทะเบียนกับกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ ฐานข้อมูลนี้ไม่เพียงช่วยให้การติดตามและประเมินผลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการคุ้มครองสิทธิของแรงงานและสนับสนุนการดำเนินธุรกิจที่ถูกต้อง

¹⁶ ปัจจุบันตราสัญลักษณ์นอกระบบของกรมสนับสนุนบริการสุขภาพครอบคลุมเฉพาะสถานประกอบการนอกระบบที่ได้รับอนุญาตและผ่านการประเมินมาตรฐาน และแรงงานนอกระบบที่ผ่านการอบรมและทดสอบทักษะของกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ ยังไม่รวมคุณภาพผลิตภัณฑ์นอกระบบ ซึ่งอยู่ภายใต้อำนาจหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

3.1.4 การส่งเสริมบริการนวดที่สอดคล้องกับกฎหมายและวัฒนธรรมท้องถิ่น ทั้งรูปแบบ “ชายนวดชาย” และ “หญิงนวดหญิง”

เพื่อบรรเทาปัญหาภาพลักษณ์ “นวดเทา” และยกระดับการนวดไทยให้เป็นบริการสุขภาพระดับมืออาชีพ ควรส่งเสริมและขยายการรับรองอย่างเป็นระบบแก่สถานประกอบการนวดชาว ที่ให้บริการถูกต้องตามกฎหมายและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยเฉพาะข้อกำหนดของสหรัฐอเมริกาสำหรับเอมิเรตส์ ด้านการออกใบอนุญาตสถานประกอบการสุขภาพและสุขภาพองค์รวม (Health and Wellness Licensing) ซึ่งสอดคล้องกับหลักศาสนาอิสลามที่กำหนดให้บริการต้องแยกตามเพศอย่างชัดเจน (“ชายนวดชาย”/“หญิงนวดหญิง”) รวมถึงข้อบังคับของเทศบาลท้องถิ่นที่ห้ามการให้บริการที่เข้าข่าย ผิดศีลธรรมสาธารณะ การดำเนินการดังกล่าวไม่เพียงแต่สร้างความเชื่อมั่น และความปลอดภัยแก่ ผู้รับบริการ แต่ยังแสดงให้เห็นถึงความจริงจังของไทยในการส่งเสริมสถานประกอบการนวดไทยที่ได้ มาตรฐานและสอดคล้องกับหลักปฏิบัติท้องถิ่น ถือเป็นยุทธศาสตร์สำคัญที่สร้างความแตกต่างจาก ธุรกิจนวดเทา และวางรากฐานในการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้าง เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการ แข่งขันของตลาดนวดไทยได้อย่างยั่งยืนในระยะยาว

3.1.5 การส่งเสริมการประชาสัมพันธ์เชิงรุกเพื่อสร้างแบรนด์ “นวดไทย” ให้เป็นที่รับรู้ ในวงกว้าง

เพื่อยกระดับภาพลักษณ์นวดไทยให้สะท้อนถึงมาตรฐานและคุณภาพในฐานะ soft power และมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ ควรกำหนดนโยบายการประชาสัมพันธ์เชิงรุกอย่างเป็น ระบบ โดยมุ่งสร้างแบรนด์ “นวดไทย” ภายใต้ตราสัญลักษณ์และมาตรฐานที่กรมสนับสนุนบริการ สุขภาพรับรองให้เป็นที่ยอมรับในสหรัฐอเมริกาสำหรับเอมิเรตส์ การสื่อสารดังกล่าวต้องสร้างความน่าเชื่อถือ ด้วยตราสัญลักษณ์ เพิ่มการมองเห็น (visibility) ในตลาดเป้าหมาย และสร้างการรับรู้ร่วมกันอย่าง ต่อเนื่อง ซึ่งจะช่วยสร้างความแตกต่างจากธุรกิจนวดเทา และส่งเสริมการแข่งขันที่เป็นธรรมและยั่งยืน

3.2 ข้อเสนอเพื่อขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ

เพื่อให้ข้อเสนอเชิงนโยบายข้างต้นเกิดผลสัมฤทธิ์ในทางปฏิบัติ จำเป็นต้องมีการขับเคลื่อน อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยกำหนดบทบาทและภารกิจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจน ดังนี้

3.2.1 การผลักดันมาตรฐานนวดไทยผ่านเวทีทวิภาคี

กรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศ จะเป็นเจ้าภาพหลักในการนำเสนอ ข้อเสนอเกี่ยวกับมาตรฐานนวดไทยเข้าสู่การประชุมการประชุม United Arab Emirates-Thailand Consular Consultations ครั้งที่ 1 ซึ่งมีอธิบดีกรมการกงสุลของไทยและผู้ช่วยปลัดกระทรวง การต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาสำหรับเอมิเรตส์เป็นประธานร่วม และมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของทั้ง 2 ฝ่าย เข้าร่วม ขณะที่ฝ่ายแรงงานฯ และกรมสนับสนุนบริการสุขภาพจะทำหน้าที่สนับสนุนด้านข้อมูล

เชิงเทคนิคเพื่อให้การเจรจามีความสมบูรณ์และครอบคลุมในทุกมิติ นอกจากนี้ ควรประสานงานกับ ฝ่ายสหรัฐอเมริกาหรับเอมิเรตส์ให้มีผู้แทนจาก Ministry of Economy and Tourism ซึ่งดูแลเรื่อง การจัดตั้งสถานประกอบการนวดไทย และผู้แทนจาก Ministry of Health and Prevention ซึ่งดูแล เรื่องการออกใบอนุญาตการทำงานของแรงงานนวดไทยเข้าร่วม ทั้งนี้ แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับ ความเห็นของผู้บริหารของ Dubai Health Authority และหอการค้าดูไบ ที่สนับสนุนให้ฝ่ายไทย พยายามเรื่องดังกล่าวในระดับรัฐบาลกลาง¹⁷

จากนั้น ฝ่ายไทย โดยฝ่ายแรงงานฯ น่าจะเป็นหน่วยงานหลักประสานงานและ ติดตามผลการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เป็นที่ยอมรับในแต่ละรัฐของสหรัฐอเมริกาหรับเอมิเรตส์ รวมถึงประสานงานกับทีมประเทศไทยเพื่อขอความร่วมมือหอการค้าในแต่ละรัฐ ซึ่งมีความร่วมมือ ที่ใกล้ชิดกับไทย ในการช่วยประชาสัมพันธ์มาตรฐานดังกล่าวให้เป็นที่รับรู้โดยสาธารณชนทั่วไปของ สหรัฐอเมริกาหรับเอมิเรตส์อีกทางหนึ่ง

3.2.2 การฝึกอบรมแรงงานนวดไทยตามมาตรฐาน 150 ชั่วโมง ของกรมสนับสนุน บริการสุขภาพ

ควบคู่กับการเจรจาวิภาคี จำเป็นต้องพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นรูปธรรม โดยให้ฝ่าย แรงงานฯ เป็นหน่วยงานหลัก ร่วมกับกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ ทีมประเทศไทย และชมรม นวดไทยในสหรัฐอเมริกาหรับเอมิเรตส์ในฐานะผู้สนับสนุน ใช้หลักสูตรมาตรฐานขั้นต่ำ 150 ชั่วโมง ของ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ (นวดเพื่อผ่อนคลาย ไม่ใช่การรักษา) เพื่อสร้างแรงงานคุณภาพและเป็น ต้นแบบ “นวดชาว” ทั้งในไทยและสหรัฐอเมริกาหรับเอมิเรตส์

นอกจากนี้ ควรมีงบประมาณสนับสนุนเพื่อเปิดโอกาสให้แรงงานนวดเท้าที่เดินทาง กลับไทยเข้ารับการฝึกอบรมและเปลี่ยนผ่านสู่อาชีพที่ถูกต้อง โดยแรงจูงใจสำคัญ ได้แก่ รายได้และ สวัสดิการที่มั่นคง การคุ้มครองทางกฎหมาย ลดความเสี่ยงถูกจับกุม การบังคับใช้แรงงาน หรือปัญหา สุขภาพ และการยกระดับภาพลักษณ์จาก “แรงงานผิดกฎหมาย” สู่ “ผู้ประกอบการวิชาชีพ” ซึ่งจะช่วย เสริมพลังนวดไทยในฐานะ soft power

การดำเนินงานควรมี 2 แนวทางควบคู่กัน ได้แก่

1) การพัฒนาบุคลากรในสหรัฐอเมริกาหรับเอมิเรตส์ โดยทีมประเทศไทยมุ่งยกระดับ แรงงานให้ได้ตามมาตรฐานตลาด เช่น การกำหนดเป้าหมายฝึกอบรม 20-40 คนต่อปี เพื่อรองรับ

¹⁷ ผลการหารือระหว่างนางสาวนิภา นีรันดร์นุต กงสุลใหญ่ ณ เมืองดูไบ กับ Dr. Younis Kazim ที่ปรึกษาอธิบดี Dubai Health Authority เมื่อวันที่ 5 กันยายน 2658 และผลการหารือระหว่างนางนลินี ทวีสิน ประธานผู้แทน การค้าไทย กับนาย Mohammed Ali Rashed Lootah ประธานและประธานเจ้าหน้าที่บริหาร หอการค้าดูไบ เมื่อ วันที่ 7 กรกฎาคม 2568

แรงงานนอกระบบที่ยังไม่มีประกันสุขภาพ 150 ชั่วโมง หรือมีเพียงเอกสารที่ซื้อมา รวมถึงแรงงานนอกระบบที่ไม่ประสงค์เดินทางกลับไทย ทั้งนี้ เพื่อสอดคล้องกับการขยายตัวของตลาดและกิจกรรมพิเศษ (เช่น ปี 2568 มีการจ้างแรงงานนอกระบบเพิ่ม 38 คน ใน 3 สถานประกอบการ)

2) การดึงแรงงานนอกระบบที่กลับไทยเข้าสู่ระบบ โดยอ้างอิงข้อมูลการออก ETD ของสถานกงสุลใหญ่ ที่มีค่าเฉลี่ย 400-500 คน ต่อปี เพื่อนำมาฝึกอบรมต่อเนื่องและยกระดับมาตรฐานแรงงานอย่างยั่งยืน

3.2.3 การจัดตั้งระบบฐานข้อมูลกลาง

ในส่วนของการบริหารจัดการข้อมูล ต้องมีการจัดทำระบบฐานข้อมูลกลางที่แข็งแกร่ง ฝ่ายแรงงานฯ ควรรับผิดชอบเป็นเจ้าภาพหลักในการพัฒนาระบบฐานข้อมูลออนไลน์ เพื่อใช้ในการขึ้นทะเบียนสถานประกอบการที่ได้รับการรับรองมาตรฐานของกรมสนับสนุนบริการสุขภาพในสหรัฐอเมริกา และแรงงานนอกระบบที่ผ่านการฝึกอบรมตามมาตรฐานของกรมสนับสนุนบริการสุขภาพทั้งในไทยและในสหรัฐอเมริกา โดยต้องมีการบูรณาการข้อมูลกับหน่วยงานร่วม เช่น สถาบันการฝึกอบรมที่ขึ้นทะเบียนกับกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ ที่ม.ป.ท. และชมรมนวดไทยในสหรัฐอเมริกา เพื่อให้ฐานข้อมูลมีความถูกต้อง ทันสมัย และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงนโยบายได้อย่างแท้จริง

3.2.4 การส่งเสริมบริการนวดที่สอดคล้องกับกฎหมายและวัฒนธรรมท้องถิ่น ทั้งรูปแบบ “ชายนวดชาย” และ “หญิงนวดหญิง”

เพื่อให้การขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ ควรใช้กลไกคณะกรรมการรับรองมาตรฐานนวดไทยในต่างประเทศ ณ เมืองดูไบ ซึ่งที่ม.ป.ท.และกรมสนับสนุนบริการสุขภาพเป็นกรรมการ กำหนดประชุมครั้งแรกภายในปี 2568 เพื่อวางแผนทางการรับรองสถานประกอบการนวดที่ให้บริการแบบ “ชายนวดชาย” และ “หญิงนวดหญิง” อย่างเป็นระบบและตรวจสอบได้ โดยมีฝ่ายแรงงานฯ ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อน

ผลลัพธ์ที่คาดหวัง คือ การมุ่งเน้นบริการ “ชายนวดชาย” และ “หญิงนวดหญิง” ไม่เพียงตอบสนองต่อตลาดและค่านิยมของสังคมมุสลิมที่ให้ความสำคัญกับความเป็นส่วนตัว แต่ยังเป็นยุทธศาสตร์ที่ช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่แตกต่างจาก “นวดเทา” และเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของสถานประกอบการไทยในตลาดสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีมูลค่ากว่า 19.03 พันล้านดอลลาร์สหรัฐในปี 2567 และคาดว่าจะขยายตัวถึง 28.01 พันล้านดอลลาร์สหรัฐภายในปี 2576

3.2.5 การส่งเสริมการประชาสัมพันธ์เชิงรุกเพื่อสร้างแบรนด์ “นวดไทย” ให้เป็นที่รับรู้ในวงกว้าง

มาตรการประชาสัมพันธ์และสร้างแบรนด์ “นวดไทย” ในสหรัฐอเมริกา (ที่รวมเรื่องมาตรฐานสถานประกอบการและบุคลากรที่ได้รับการรับรองของไทยและเป็นที่ยอมรับ

ในสหรัฐอเมริกา (อเมริกา) ควรมุ่งเน้นการใช้สื่อมวลชนและช่องทางสื่อสารในภูมิภาคตะวันออกกลาง อย่างเป็นระบบ โดยฝ่ายแรงงานฯ น่าจะเป็นหน่วยงานหลัก โดยร่วมกับทีมประเทศไทยและชมรม นวดไทยในสหรัฐอเมริกาในการขับเคลื่อน พร้อมประสานงานความร่วมมือกับหน่วยงาน ท้องถิ่น เช่น กระทรวงสาธารณสุขและหอการค้าดูไบ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือและความเข้าใจ ที่ถูกต้องเกี่ยวกับนวดไทย การเผยแพร่ข้อมูลควรดำเนินผ่านสื่อโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ แพลตฟอร์ม ดิจิทัล และสื่อสังคมออนไลน์ที่เป็นที่นิยมในภูมิภาคตะวันออกกลาง โดยอาศัยบทบาทของสื่อมวลชน ท้องถิ่นและระดับภูมิภาคในการถ่ายทอดภาพลักษณ์นวดไทยในฐานะบริการสุขภาพที่มีมาตรฐานและ soft power ของไทย โดยมุ่งสร้างแบรนด์ “นวดไทย” ภายใต้ตราสัญลักษณ์และมาตรฐาน ที่กรมสนับสนุนบริการสุขภาพรับรองให้เป็นที่ยอมรับในสหรัฐอเมริกา (อเมริกา)

ควบคู่ไปกับการสื่อสารผ่านสื่อมวลชน ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมภาพลักษณ์ เช่น งานมหกรรมสุขภาพระดับนานาชาติที่เมืองดูไบ และงาน Thai SELECT Festival โดยให้ สถานประกอบการที่ได้รับการรับรองเข้าร่วมเพื่อสร้างการรับรู้เชิงบวกและเน้นความแตกต่างจาก ธุรกิจ “นวดเทา” อย่างชัดเจน การดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบเช่นนี้จะช่วยยกระดับ ภาพลักษณ์นวดไทยให้เป็นที่ยอมรับในสังคมสหรัฐอเมริกา (อเมริกา) และสามารถขยายผลไปสู่ ประเทศอื่นในกลุ่ม GCC ได้อย่างยั่งยืน

โดยสรุป การยกระดับมาตรฐานนวดไทยในดูไบและรัฐทางตอนเหนือของสหรัฐอเมริกา (อเมริกา) ให้ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน จำเป็นต้องอาศัยแนวทางเชิงบูรณาการที่สอดคล้องกับ บริบทท้องถิ่น ในระยะแรกควรมุ่งเน้นการกำหนดมาตรฐานกลาง การพัฒนาบุคลากร การสร้าง ฐานข้อมูลเชื่อมโยง การส่งเสริมรูปแบบการให้บริการที่สอดคล้องกับกฎหมายและวัฒนธรรมท้องถิ่น และการประชาสัมพันธ์เชิงรุกเพื่อสร้างแบรนด์ “นวดไทย” ให้เป็นที่รับรู้ในวงกว้าง

การศึกษานี้ชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่า กลไกดังกล่าวไม่เพียงแต่จะช่วยบรรเทาปัญหา นวดเทา ในระยะแรก แต่ยังเป็นกลยุทธ์สำคัญในการ “เอาน้ำดี ไล่น้ำเสีย” เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือและ ยกระดับภาพลักษณ์ของนวดไทยให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล ในฐานะมรดกทางวัฒนธรรมและ soft power ของไทย ซึ่งจะช่วยลดช่องว่างระหว่างนวดขาวกับนวดเทา และขับเคลื่อนแรงงาน รวมถึงผู้ประกอบการให้เข้าสู่ระบบที่ถูกต้องได้อย่างยั่งยืน

ในที่สุด ผู้ศึกษาหวังว่า ความสำเร็จของแนวทางดังกล่าวในสหรัฐอเมริกา (อเมริกา) ในฐานะ หนึ่งโมเดลที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง จะเป็นรากฐานสำคัญในการบรรเทาปัญหาภาพลักษณ์นวดไทย และสามารถขยายผลไปสู่ประเทศที่มีบริบททางวัฒนธรรมใกล้เคียงกัน

บรรณานุกรม

เอกสารราชการของไทย

กระทรวงสาธารณสุข. มาตรฐานการฝึกอบรมนวดไทยเพื่อการรักษา 372 ชั่วโมง. กรุงเทพฯ:

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก, 2566.

กระทรวงสาธารณสุข. มาตรฐานการฝึกอบรมนวดไทยเพื่อสุขภาพ 150 ชั่วโมง. กรุงเทพฯ:

กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ, 2566.

กระทรวงสาธารณสุข. คู่มือแนวทางการดำเนินงานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพในต่างประเทศ.

กรุงเทพฯ: กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ, 2567.

กระทรวงการต่างประเทศ. บันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือด้านแรงงานระหว่างรัฐบาลแห่ง

ราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งสหรัฐอเมริกาที่วอชิงตัน ดี.ซี. กรุงเทพฯ: กรมการกงสุล, 2550.

กระทรวงการต่างประเทศ. ระเบียบกระทรวงการต่างประเทศว่าด้วยการใช้จ่ายเงินอุดหนุน

เพื่อช่วยเหลือคนไทยที่ตกทุกข์ได้ยากในต่างประเทศ พ.ศ. 2562. กรุงเทพฯ: กรมการกงสุล, 2562.

ฝ่ายแรงงานประจำสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงอาบูดาบี. รายงานสถิติสถานประกอบการนวดไทย

ในคูโบและรัฐทางตอนเหนือของสหรัฐอเมริกาที่วอชิงตัน ดี.ซี. ปี 2567-2568. ตารางข้อมูล,

2568.

ฝ่ายแรงงานประจำสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงอาบูดาบี. สถิติตรวจเยี่ยมแรงงานไทยและนายจ้าง

สถานประกอบการ ปีงบประมาณ 2567 เพื่อการคุ้มครองแรงงานไทยในต่างประเทศ.

ตารางข้อมูล, 3 กรกฎาคม 2568.

ฝ่ายแรงงานประจำสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงอาบูดาบี. ข้อมูลแรงงานไทยในสหรัฐอเมริกาที่วอชิงตัน

ปี 2568. ตารางข้อมูล, 29 มิถุนายน 2568.

ฐานิดา เมนะเสวต. การพัฒนาธุรกิจนวดไทยในต่างประเทศอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาโครงการยกระดับ

มาตรฐานธุรกิจนวดไทยในสวีเดน. รายงานการศึกษาส่วนบุคคล หลักสูตรนักรับราชการทูต

รุ่นที่ 15 สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ, 2567.

สำนักนายกรัฐมนตรี. ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580). กรุงเทพฯ: กรมการปกครอง, 2561.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570). กรุงเทพฯ: กรมการปกครอง, 2566.

สำนักงานตรวจการแผ่นดิน. ขอจัดส่งสรุปรายงานการประชุมหารือและให้ความเห็นเกี่ยวกับกรณีคนไทย

ถูกหลอกลวงหรือชักชวนให้ลักลอบทำงานผิดกฎหมาย ณ เมืองคูโบ สหรัฐอเมริกาที่วอชิงตัน ดี.ซี.

เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2567 และขอทราบความคืบหน้าการดำเนินการและความเห็นในการปฏิบัติงาน. หนังสือที่ ผผ 1103/1108, 16 พฤษภาคม 2568.

สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงอาบูดาบี. สรุปรายงานผลการฝึกอบรมทักษะแรงงานชาวไทยในสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์. 2568.

สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองดูไบ. สถิติการออก Emergency Travel Document (ETD) ให้แก่แรงงานไทยในสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ ปี 2567-2568. ตารางข้อมูล, 2568.

ภัทรพล จิงสมเจตไพศาล. การพัฒนามาตรฐานสถานประกอบการสปาและนวดเพื่อสุขภาพไทยในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี. รายงานการศึกษาส่วนบุคคล หลักสูตรนักรับราชการทูต รุ่นที่ 11 สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ, 2562.

กระทรวงสาธารณสุข. คณะกรรมการรับรองมาตรฐานชาวไทยในต่างประเทศ ณ เมืองดูไบสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์. คำสั่งที่ 3600/2567, 15 พฤศจิกายน 2567.

เอกสารราชการของสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์

Dubai Health Authority. Regulations on Traditional and Alternative Medicine Practices in Dubai. Government of Dubai. Dubai, 2024.

Dubai Health Authority. Manual for Licensing Healthcare Professionals. Government of Dubai. Dubai, 2025.

Dubai Municipality. Technical Guidelines for Spa and Massage Centers Compliance (Ladies and Gents). Government of Dubai. Dubai, 2024.

Federal Decree-Law No. 29 of 2021 on the Entry and Residence of Foreigners.

Federal Decree-Law No. 31 of 2021 on Promulgating the Crimes and Penalties Law.

Federal Decree-Law No. 33 of 2021 Regarding the Regulation of Employment Relationship.

Ministry of Economy and Tourism, UAE. Tourism and Wellness Sector. Regulatory Framework. Ministry of Economy and Tourism. Abu Dhabi, 2024.

Ministry of Health and Prevention, UAE. Guidelines for Licensing Health-related Professions and Establishments. Ministry of Health and Prevention. Abu Dhabi, 2024.

การสัมภาษณ์

กัญญาภักดิ์ ตั้งคณาภรณ์. ผู้ประกอบการ Raveena Ladies Spa, Ras Al Khaimah. สัมภาษณ์, 25 มิถุนายน 2568.

จันทิรา จันทร์โชติ. ผู้จัดการ Thai Massage Center, Sharjah. สัมภาษณ์, 22 มิถุนายน 2568.

จมรพรรณ สีนสมบุรณ์. ผู้จัดการ Spa Cenvaree, Centara Mirage Beach Resort Dubai. สัมภาษณ์, 18 มิถุนายน 2568.

จิตรลดา ถนอมศักดิ์. ผู้ประกอบการ Taiy Pradit Medicine & Rehabilitation Center, Dubai และประธานชมรมนวดไทยในสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์. สัมภาษณ์, 2 กรกฎาคม 2568.
 ชากฤต รัตนวิทย์. ล่าม (ฝ่ายแรงงาน) ประจำสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงอาบูดาบี. สัมภาษณ์, 24 กรกฎาคม 2568.

ชาลี อิมมิน. ล่าม สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองดูไบ. สัมภาษณ์, 17 มิถุนายน 2568.

นิภา นิรันดร์นุต. กงสุลใหญ่ ณ เมืองดูไบ. สัมภาษณ์, 2 กรกฎาคม 2568.

ปภาภกร สุวรรณภาศ. รองผู้อำนวยการ สำนักส่งเสริมอุตสาหกรรมทางการแพทย์ครบวงจร กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข. สัมภาษณ์, 2 กรกฎาคม 2568.
 เบญจวรรณ สุมารัตน์. ที่ปรึกษา (ฝ่ายแรงงาน) ประจำสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงอาบูดาบี. สัมภาษณ์, 24 กรกฎาคม 2568.

วิลदान ดิง. ล่าม สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองดูไบ. สัมภาษณ์, 2 กรกฎาคม 2568.

สุนีย์ วันยะเล. ผู้แทนชุมชนไทย. สัมภาษณ์, 17 มิถุนายน 2568.

สรยุทธ ชาสมบัติ. เอกอัครราชทูต ณ กรุงอาบูดาบี. สัมภาษณ์, 1 กรกฎาคม 2568.

อรนภา คำสีเทา. ผู้จัดการ Royal Thai Beauty Center & Spa, Sharjah. สัมภาษณ์, 22 มิถุนายน 2568.

อลิสา สุภาพ. อัครราชทูตที่ปรึกษา (ฝ่ายแรงงาน) ประจำสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงอาบูดาบี. สัมภาษณ์, 30 มิถุนายน 2568.

ไทย ทะประดิษฐ์. ผู้ประกอบการ Taiy Pradit Medicine & Rehabilitation Center, Dubai. สัมภาษณ์, 2 กรกฎาคม 2568.

ฮารีมะ ศรีมาลา. ผู้ประกอบการ Thai Rose Massage Center, Ajman. สัมภาษณ์, 22 มิถุนายน 2568.

Amna Lakkundi. Spa Manager, Anantara Spa Dubai. สัมภาษณ์, 18 มิถุนายน 2568.

Ashish Shrestha. Assistant Spa and Reservation Manager, Saray Spa, JW Marriott Marquis Hotel Dubai. สัมภาษณ์, 28 มิถุนายน 2568.

Erlie Feliciano. Manager, Royal Touch Spa, Etihad Mall, Dubai. สัมภาษณ์, 28 มิถุนายน 2568.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข. หลักเกณฑ์การรับรองสถานประกอบการนวดไทย. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://thaimedhub.hss.moph.go.th/คมอ/> [28 กรกฎาคม 2568].

กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข. นำร่องยกระดับมาตรฐานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ นวดไทยและสปาไทยในต่างประเทศครั้งแรกของโลก ณ รัฐดูไบ และรัฐทางตอนเหนือของสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: [thaimedhub.hss.moph.go.th /dubai/](https://thaimedhub.hss.moph.go.th/dubai/) [1 สิงหาคม 2568].

ฝ่ายแรงงานประจำสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงอาบูดาบี. พิธีเปิดโครงการส่งเสริมมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ สาขาพนักงานนวดไทย ระดับที่ 1. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.facebook.com/thailabourofficeuae> [10 กรกฎาคม 2568].

สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองดูไบ. กงสุลใหญ่ ณ เมืองดูไบ พบหารือกับผู้บริหาร Dubai Health Authority ส่งเสริมความร่วมมือด้านการแพทย์ สาธารณสุข และการส่งเสริมมาตรฐานนวดไทยในดูไบ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.facebook.com/RTCGDXB> [31 สิงหาคม 2568].

สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองดูไบ. สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองดูไบ มอบรางวัล นวดไทย 2567 เพื่อยกย่อง 9 ธุรกิจนวดไทย/สปาไทยใน UAE ที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน และสร้างชื่อเสียงให้ประเทศไทย. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.facebook.com/RTCGDXB> [1 สิงหาคม 2568].

สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองดูไบ. สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองดูไบ ร่วมผลักดันความร่วมมือกับหอการค้าดูไบระหว่างกรรมการเยือนของประธานผู้แทนการค้าไทย. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.facebook.com/RTCGDXB> [31 สิงหาคม 2568].

สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงอาบูดาบี. การอบรมให้ความรู้ด้านกฎหมายและกฎระเบียบของยูเออี ณ สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองดูไบ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.facebook.com/thaiembassy.abudhabi> [21 สิงหาคม 2568].

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2560-2570. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: www.nesdc.go.th [1 สิงหาคม 2568].

Facebook. ความคิดเห็นและรีวิวสถานประกอบการนวดไทยในสหรัฐอเมริกาหรับเอมิเรตส์. [ออนไลน์].

พฤศจิกายน 2567-สิงหาคม 2568. แหล่งที่มา: <https://www.facebook.com> [18 กรกฎาคม 2568].

Google Reviews. รีวิวสถานประกอบการนวดไทยในดูไบและรัฐทางตอนเหนือของสหรัฐอเมริกาหรับเอมิเรตส์. [ออนไลน์]. พฤศจิกายน 2567-สิงหาคม 2568. แหล่งที่มา:

<https://www.google.com/maps> [18 กรกฎาคม 2568].

Instagram. ความคิดเห็นและรีวิวสถานประกอบการนวดไทยในสหรัฐอเมริกาหรับเอมิเรตส์. [ออนไลน์].

พฤศจิกายน 2567-สิงหาคม 2568. แหล่งที่มา: <https://www.instagram.com> [18 กรกฎาคม 2568].

TripAdvisor. ความคิดเห็นผู้ใช้บริการสถานประกอบการนวดไทยในสหรัฐอเมริกาหรับเอมิเรตส์.

[ออนไลน์]. พฤศจิกายน 2567-สิงหาคม 2568. แหล่งที่มา: <https://www.tripadvisor.com> [18 กรกฎาคม 2568].

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

รายชื่อสถานประกอบการที่ได้รับมอบโล่และใบประกาศเกียรติคุณ “Nuad Thai: Recognised by Royal Thai Consulate-General in Dubai” ประจำปี 2567

1. Anantara Spa Dubai
2. Raveena Ladies Spa, Ras Al Khaimah
3. Royal Thai Beauty Center & Spa, Sharjah
4. Royal Touch Spa, Etihad Mall, Dubai
5. Saray Spa, JW Marriott Marquis Hotel Dubai
6. Spa Cenvaree, Centara Mirage Beach Resort Dubai
7. Taiy Pradit Medicine & Rehabilitation Center, Dubai
8. Thai Massage Center, Sharjah
9. Thai Rose Massage Center, Ajman

ภาคผนวก ข.

รายการคำถามสำหรับสถานประกอบการนวดชาว

1. ช่วยเล่าเรื่องสภาพแวดล้อมของอุตสาหกรรมนวดในดูไบและรัฐทางตอนเหนือของสหรัฐอเมริกาว่าเป็นอย่างไรร ทั้งหลักเกณฑ์การขออนุญาตจัดตั้งร้าน ระยะเวลาที่ใช้ การกำหนดหลักเกณฑ์สำหรับแรงงานนวด สิ่งที่ถูกค้าชอบ/กระแสดอรับจากตลาด
2. ข้อจำกัดในการดำเนินธุรกิจนี้คืออะไร เช่น คู่แข่ง กฎหมายท้องถิ่น
3. ทางสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ นิยามคำว่า นวด อย่างไร
4. ท่านคัดเลือกพนักงานอย่างไร มีรายได้เท่าไร (รายได้ประจำและทิป)
5. สวัสดิการเป็นอย่างไร
6. ท่านส่งเสริมเรื่องฝึกอบรมเป็นระยะ ๆ ด้วยหรือไม่
7. ขอทราบเรื่องจำนวนร้านมีว่ากี่สาขา พนักงานกี่คน ณ ปัจจุบัน
8. ตามที่สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองดูไบ ได้นำร่องยกระดับมาตรฐานสถานประกอบการนวดไทยเป็นเวลา 8-9 เดือน ร่วมกับกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข รวมถึงสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงอาบูดาบี และฝ่ายแรงงานฯ ได้ดำเนินการร่วมฝึกอบรมและทดสอบสมรรถนะฝีมือพนักงานนวดตามลำดับ โครงการเหล่านี้ส่งผลเชิงบวกต่อกิจการของท่านอย่างไร ทั้งในด้านรายได้ ลูกค้า ภาพลักษณ์ ความเชื่อมั่น
9. ลูกค้าส่วนใหญ่คือกลุ่มไหน อายุเท่าไร
10. หลังการดำเนินโครงการของสถานกงสุลใหญ่ฯ มาเกิน 8-9 เดือน มีแนวโน้ม ทิศทางอย่างไร
11. จำนวนพนักงานและจำนวนสาขาเพิ่มขึ้น หรือมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น หรือไม่
12. การบูรณาการทำงานโดยหน่วยงานต่าง ๆ ท่านคิดว่ามีประโยชน์ หรือไม่
13. มีข้อจำกัดอะไร และภาครัฐควรปรับปรุงอย่างไรให้การดำเนินการยั่งยืน
14. ท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไร เพื่อช่วยให้ร้านของท่านสามารถแข่งขันได้มากขึ้น
15. ท่านคิดว่า การยกระดับนวดไทยจากหน่วยงานต่าง ๆ จะช่วยบรรเทาปัญหาหลักการทำงานผิดกฎหมายและผิดศีลธรรมได้หรือไม่ และอย่างไร เช่น ช่องว่างทางรายได้ลดลง ความมั่นคงมีมากขึ้น โอกาสของแรงงานเทาในการเปลี่ยนมาทำอาชีพนวดชาวอย่างจริงจัง
16. พอทราบเรื่องจำนวนแรงงานนวดชาวและนวดเทาแตกต่างกันมากหรือไม่ รวมถึงรายได้ และสวัสดิการเป็นอย่างไร
17. นอกจากการรับรองมาตรฐานของไทย ร้านท่านได้รับการรับรองมาตรฐานจากที่อื่น / แห่งอื่นด้วย หรือไม่

18.ร้านนวดชาวต่าง ๆ มีการรวมตัวกันหรือไม่ หากยัง ควรมีหรือไม่ ประโยชน์คืออะไร

ภาคผนวก ค.

แบบสอบถามสำหรับพนักงานสถานประกอบการนวดชาว

แบบสอบถามนี้ ใช้สำหรับการจัดทำรายงานวิจัยผลการดำเนินโครงการยกระดับมาตรฐานนวดไทย
ในดูไบและรัฐทางตอนเหนือของสหรัฐอเมริกาที่เอมิเรตส์เท่านั้น

วันที่.....

1. เพศ

☐ ชาย ☐ หญิง

2. อายุ

☐ น้อยกว่า 20 ปี ☐ 20-30 ปี ☐ มากกว่า 30 ปี

3. ลักษณะการทำงานในร้านนวดไทย (สามารถกาเครื่องหมายได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ เสริมความงาม ☐ นวดผ่อนคลาย ☐ นวดรักษาอาการ

4. ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรนวดไทย (ทั้งที่ประเทศไทยและสหรัฐอเมริกาที่เอมิเรตส์)

☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน

(หากผ่าน โปรดระบุจำนวนชั่วโมงและชื่อสถาบัน/ผู้จัดหลักสูตร)

.....

.....

.....

.....

5. ประสบการณ์ทำงานนวดไทย (รวมทั้งที่ไทยและสหรัฐอเมริกาที่เอมิเรตส์)

☐ น้อยกว่า 1 ปี ☐ 1-5 ปี ☐ มากกว่า 5 ปี

6. ความพึงพอใจในรายได้ / สวัสดิการที่ได้รับอยู่ในปัจจุบัน

☐ พอใจมาก ☐ พอใจ ☐ ไม่ค่อยพอใจ

7. ความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการยกระดับมาตรฐานนวดไทย

☐ มีประโยชน์มาก ☐ พอมีประโยชน์ ☐ มีประโยชน์น้อย

8. หากกาเครื่องหมายว่ามีประโยชน์มาก/พอมีประโยชน์ ท่านคิดว่าเป็นประโยชน์ในด้านใด (สามารถกาเครื่องหมายได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ความเชื่อมั่นของลูกค้า ☐ รายได้/สวัสดิการของพนักงาน ☐ ภาพลักษณ์นวดไทย

9. ข้อเสนอแนะสำหรับการดำเนินโครงการยกระดับมาตรฐานนวดไทยเพื่อส่งเสริม/สนับสนุนโอกาสในอาชีพนวดไทย

.....

.....

.....

ภาคผนวก ง.

รายการคำถามสำหรับพนักงานสถานประกอบการนวดเท้า

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1.1 เพศ : ☐ ชาย ☐ หญิง

1.2 อายุ : ปี

1.3 สถานภาพแรงงาน : ☐ เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมของทีมประเทศไทย☐ ขอรับความช่วยเหลือจากสถานกงสุลใหญ่

1.4 ประสบการณ์ทำงานนวดไทย : ปี

ส่วนที่ 2 คำถามสัมภาษณ์

2.1 ท่านมองว่าการฝึกอบรมทักษะนวดไทยที่จัดโดยทีมประเทศไทยมีประโยชน์ต่อท่าน อย่างไร?

2.2 หากมีการจัดฝึกอบรมในสัปดาห์หรือรับเอมิเรตส์โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย ท่านมีความพร้อมที่จะเข้าร่วมหรือไม่?

2.3 จากประสบการณ์ที่ผ่านมา ใบประกาศนียบัตรมีความสำคัญต่อการสมัครงานหรือการได้รับการจ้างงานอย่างไร?

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางเมริกา สีวะรา
ประวัติการศึกษา	- Bachelor of Asian Studies, The Australian National University เครือรัฐออสเตรเลีย - Master of Asian Studies, The Australian National University เครือรัฐออสเตรเลีย - Master of Philosophy (Southeast Asian Studies), The Australian National University เครือรัฐออสเตรเลีย
ทุนการศึกษา	ทุนรัฐบาล (ก.พ.) ตามความต้องการของกระทรวงการต่างประเทศ
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2546	นักการทูตปฏิบัติการ กองเอเชียตะวันออกเฉียง 2 กรมเอเชียตะวันออกเฉียง
พ.ศ. 2549	เลขานุการโท สถานกงสุลใหญ่ ณ นครโฮจิมินห์
พ.ศ. 2553	เลขานุการเอก สถานกงสุลใหญ่ ณ นครโฮจิมินห์
พ.ศ. 2554	นักการทูตชำนาญการ กองการสื่อสารมวลชน กรมสารนิเทศ
พ.ศ. 2556	นักการทูตชำนาญการ (ที่ปรึกษา) กองตรวจลงตราและเอกสารเดินทางคนต่างด้าว กรมการกงสุล
พ.ศ. 2562	กงสุล สถานกงสุลใหญ่ ณ นครโอซากา
พ.ศ. 2565	รองกงสุลใหญ่ สถานกงสุลใหญ่ ณ นครโอซากา
พ.ศ. 2566	นักการทูตชำนาญการพิเศษ สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ
ตำแหน่งปัจจุบัน	รองกงสุลใหญ่ สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองคุไบ